ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 10 augustus 2013

INTERVIEW
Baseball via livestream 5

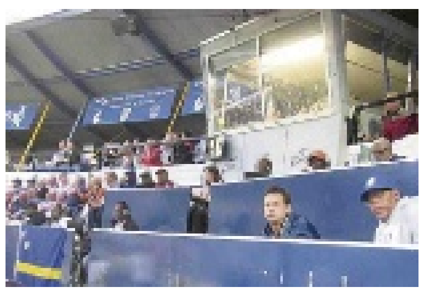

CULTUUR
'Andere blik naar het leven' 7

IN BEDRIJF
Belangstelling voor Islamitisch financieren 11

Gaan we er iets mee doen?

Transparency International-rapport onder de loep

Over integriteit kan je praten, trainingen geven en onderzoek verrichten, zonder dat het ten koste van de nachtrust gaat. Maar wanneer het over concrete situaties met concrete mensen gaat, wordt het een ander verhaal. Zeker, zo langzamerhand begint iedereen zich groen en geel te ergeren aan al dat gekonkel en machtsmisbruik binnen het openbaar bestuur, maar we vinden het toch heel vervelend als een buitenstaander dat aan de kaak stelt.

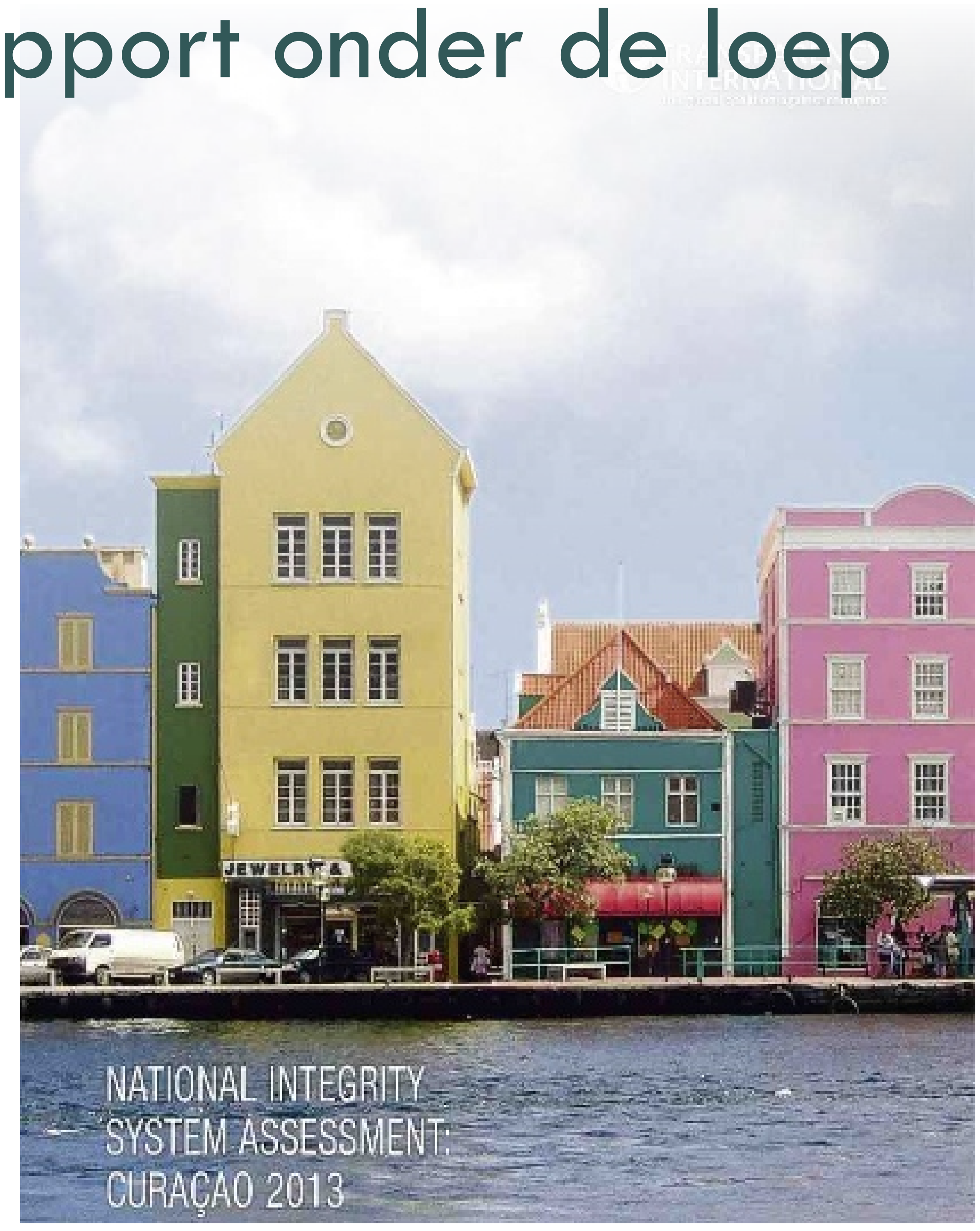

Tekst: Brede Kristensen

Dat heeft Paul Rosenmöller op Curaçao ondervonden, toen hij naar aanleiding van de onduidelijkheden bij het screeningsproces van ministers in 2010 door Nederland werd gevraagd een onderzoek in te stellen en zijn rapport 'Doe het zelf' presenteerde. Oké, Rosenmöllers rapport was een beetje kort door de bocht en wat losjes onderbouwd, maar de spijker werd soms perfect op de kop geslagen.

De toenmalige coalitiepartners waren niet gecharmeerd en niet van plan er iets mee te doen. Burgergroepen die demonstreerden en eisten dat er orde op zaken zou worden gesteld, kregen de wind van voren. Binnenstaanders kunnen zich meestal wel enige kritiek veroorloven, maar als het menens wordt en de pijlen van de kritiek richten zich op mensen die iets te verbergen hebben, dan moeten die binnenstaanders ook oppassen. Toen de geruchtenstroom aanzwol en Helmin Wiels besloot zich met integriteitsproblemen te gaan bemoeien, heeft hij veel dreiging ondervonden. Het kan niet worden uitgesloten dat hier de oorzaak ligt dat Pueblo Soberano thans geen politieke leider meer heeft.
Ondertussen had de regering-Schotte aan Transparency International (TI) opdracht gegeven een integriteitsonderzoek in te stellen volgens het bekende TI-recept. Dus geen onderzoek naar concrete situaties of personen, maar een scan om een beeld te krijgen van de sterke en zwakke plekken in het 'integriteitssysteem' van het land, zoals TI dat noemt. Net als bij het onderzoek van Rosenmöller zijn 40 interviews afgenomen. De interviews verliepen volgens de standaardformule die TI hanteert en betroffen telkens een van de zogenaamde 'pilaren' van het openbaar bestuur. Rechterlijke macht, regering, parlement, ombudsman, controlerende instanties, politieke partijen enz. Daarnaast kwamen ook de media en de maatschappelijke organisaties aan de beurt die geacht worden een waakhondrol te vervullen. Het eindrapport (National Integrity System Assessment Curaçao, 2013) dat 13 pilaren afzonderlijk bespreekt, is inmiddels verschenen.
'Doe het zelf' van Rosenmöller noemt de dingen bij hun naam en bevat concrete aanbevelingen, alhoewel niet allemaal goed uitvoerbaar. Het TI-rapport is vooral een diepgaande beschrijving van de situatie binnen de 'pilaren'. Doelstelling van het onderzoek was een evaluatie van het functioneren van deze pilaren. Vraag was: zijn deze pilaren afzonderlijk en tezamen in staat om corruptie te voorkomen of te bestrijden en om de integriteit en transparantie van het openbare bestuur te garanderen? In het algemeen gesproken bevestigt het TI-rapport wat ook reeds in 'Doe het zelf' naar voren kwam. Ondertussen zijn er de laatste tijd dingen gebeurd die alleen maar onderstrepen dat er op het gebied van integriteit van openbaar bestuur echt stappen moeten worden genomen.

Zeer zorgelijke situatie

Het TI-rapport doorlezend, vallen verschillende dingen op. De 39 interviews waren grondig en leverden veel informatie op. De overvloedige documentatie van het rapport bevestigt doorgaans de bevindingen van de interviews. Waar ik zelf over 'inside information' beschikte, kon ik die bevindingen slechts beamen. Of er een schepje bovenop doen. Sommige positieve dingen zijn onderbelicht. Zo handelt de gemiddelde politieagent integer, wat in veel landen niet het geval is. Maar al lezende ontstaat de indruk van een zeer zorgelijke situatie. Sommige journalisten voelen zich niet vrij om te zeggen wat ze eigenlijk zouden willen zeggen. Er zou een klimaat van angst bestaan. In het ambtelijk apparaat zou intimidatie regelmatig voorkomen. Enzovoort.
De kwaliteit van de pilaren is ongelijk. Het beeld dat het rapport geeft van de rechterlijke macht, de ombudsman en de toezichthoudende instellingen (Overheidsaccountantsbureau, Rekenkamer en CFT) is positief. Daartegenover staat het beeld van met name de politieke partijen, die grote invloed hebben op het functioneren van vooral Staten, regering en ambtelijk apparaat. Die laten veel te wensen over. Terecht stelt TI dat de pilaren elkaar beïnvloeden. Helaas vooral in

> Welk voorbeeld geven zij? Hoe is hun inzet? Hebben ze kennis van zaken?

negatieve zin. Overigens is Curaçao een van de weinige Westerse democratieën waar een politicus het risico loopt achter slot en grendel te komen.
Omdat de aanleiding voor het onderzoek de onduidelijkheid rond de screening van ministers was, mocht verwacht worden dat TI daaraan speciale aandacht zou schenken. Het belang van screening komt wel ter sprake, maar krijgt geen bijzondere aandacht. Opmerkelijk is dat niemand van de Veiligheidsdienst werd geïnterviewd. Mogen zij niet worden geïnterviewd? Zo'n interview had toch wel interessante informatie kunnen opleveren. De kwestie van screening is van groot belang, niet alleen bij de selectie van ministers, maar ook van hoge ambtenaren, directeuren van overheids-nv's etc. Zij zijn het die erop moeten toezien dat het algemeen belang op integere wijze wordt gediend. Als het met hooggeplaatsten mis gaat, is dat altijd ten koste van het algemeen belang en de integriteit van het openbaar bestuur. Trouwens, voor zover mij bekend, zijn vrijwel alle internationale onderzoekers het erover eens dat een zorgvuldig benoemingsbeleid cruciaal voor integriteit is.

Mentaliteit leidinggevenden

Daarmee komen we bij een andere kwestie die in dit onderzoek een beetje onderbelicht is. Wetten, regelingen, gedragscodes en organisatiestructuren mogen perfect in orde zijn, maar als er iets aan de hand is met de mentaliteit van vooral leidinggevenden, dan komt er van werk en organisatieafspraken weinig terecht en zal een verborgen agendapunt de publieke agenda verdringen. Bulgarije bijvoorbeeld behoort tot de perfect geregelde EU-landen, terwijl corrupte mafia-achtige netwerken optimaal gebruik maken van het openbare bestuur. De gevolgen voor de burger zijn niet aangenaam. Het rapport doorlezend valt op dat ook op Curaçao dingen veelal goed geregeld zijn, terwijl de praktijk veel te wensen overlaat. Het rapport toont aan dat alle pilaren door deze zorgelijke discrepantie worden gekenmerkt.
De TI-methodiek kan de indruk wekken dat we te maken hebben met onbeweeglijke pilaren. In werkelijkheid gaat het om processen. Hoe het met de integriteit van ons openbare bestuur gesteld is, hangt enerzijds van wetten en structuren af en anderzijds van de inzet en mentaliteit van de mensen, vooral de leidinggevenden. Zij zijn het die de richting van processen bepalen. Welk voorbeeld geven zij? Hoe is hun inzet? Hebben ze kennis van zaken? Wat zien ze wel en niet door de vingers? Motiveren zij hun mensen zich voor het algemeen belang in te zetten? Als iemand misbruik maakt van zijn machtspositie en er wordt gereageerd met een 'tja, zo is het nu eenmaal, leer ermee te leven', dan gaat het bergafwaarts. Is de reactie 'schande, dit mag nooit meer gebeuren', dan zitten we vermoedelijk op een weg bergopwaarts. De indruk die het TI-rapport op mij maakt is dat het met Curaçao momenteel bergafwaarts gaat.

Wat gaan we daarmee doen?

Er liggen nu dus twee rapporten met een groot aantal, elkaar veelal overlappende aanbevelingen. De vraag is: "Wat gaan we daarmee doen?"
Het TI-rapport moet niet de la in. Er moet mee gewerkt worden. Hoe? Soms zien we dat regels en wetten worden aangepast, commissies worden ingesteld, trainingen worden gegeven of gedragscodes ontwikkeld. Meestal met minimaal effect. Soms worden externe experts uitgenodigd om voor bepaalde instanties integriteitsbeleid te ontwerpen. Dat werkt nooit. Je kunt geen integriteitsbeleid van buitenaf opleggen. Vergelijk het met een ziek lichaam. Een arts kan medicijnen voorschrijven of een operatie. Dat zijn hulpmiddelen. Een lichaam kan alleen zichzelf gezond maken.
Internationale vergelijkingen zijn bijzonder nuttig. Laten we kijken onder welke voor-

> Als de eigenaar niet wil, wie dan wel?

waarden intregriteitsbeleid effectief is. Over drie condities zijn vrijwel alle onderzoekers het eens. De eerste is dat burgers het op grote schaal eisen. Soms gebeurt dat pas nadat de corruptie de spuigaten is uitgelopen. Als burgers de regering en de politieke partijen niet onder druk zetten, zal er zelden iets verbeteren. Waarom? Omdat alleen de burgers eigenaars van het openbare bestuur zijn. Als de eigenaar niet wil, wie dan wel? Het is leuk om binnen het openbaar bestuur te werken, maar vrijwel niemand ontkomt aan de verleiding om die positie af en toe, regelmatig of in sommige gevallen brutaal en continu voor eigen doeleinden te misbruiken. Men eigent zich informatie, macht, privileges en geld toe. Altijd met elkaar vervlochten. Het kan niet voldoende gezegd worden: de 'eigenaars' moeten het openbare bestuur goed in de gaten houden.

De tweede conditie is dat de medewerkers van de instanties van het openbare bestuur het beleid zelf ontwerpen, zelf verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering en zelf bereid zijn verantwoording af te leggen over het resultaat ervan. Dat is inclusief de leidinggevenden van alle geledingen van het openbare bestuur met uiteraard de premier voorop. Als leidinggevenden niet meedoen, zal niemand van harte willen en kunnen meedoen. Er is een groot verschil tussen een analyse van de integriteitsrisico's in de eigen organisatie die de medewerkers zelf hebben gemaakt (misschien met hulp van een adviseur) en een analyse die de medewerkers door een externe expert krijgen aangereikt. Er is een groot verschil tussen een training die je zelf nodig denkt te hebben of één waar je naartoe gestuurd bent. Idem dito tussen afspraken die medewerkers samen maken of die worden opgelegd. Als medewerkers samen afspraken maken, is de kans dat zij het belang ervan beseffen en zich committeren groot. In het andere geval is die klein. Essentieel is het inzicht dat een mentaliteitsverandering nooit het resultaat van een dictaat is. Anders gezegd: het gaat hier om het aanvaarden van eigen verantwoordelijkheid. Succes is niet verzekerd. Soms zien we dat medewerkers met enthousiasme aan de slag gaan en na verloop van tijd toch ontmoedigd afhaken. Meestal is een foute benoeming de oorzaak. Het kan een foute benoeming zijn van een leidinggevende. Iemand die daar ten onrechte door een politieke partij is neergezet, iemand die geen leiding kan geven of inhoudelijk van toeten noch blazen weet. Dat werkt buitengewoon demotiverend. Maar hetzelfde geldt voor een gewone medewerker die door een vriendje is benoemd en niet over de juiste expertise beschikt. Foute benoemingen zijn als gif in de organisatie.
De derde conditie is dat een onafhankelijke instantie de resultaten van integrititeitsbeleid onderzoekt, evalueert en erover rapporteert. Voor het uitvoeren van integriteits-audits zijn inmiddels uitstekende instrumenten ontwikkeld, waarmee snel gewerkt kan worden en die helemaal niet duur zijn. Die onafhankelijke instantie kan ook als meldpunt dienen van integriteitsschendingen en deze onderzoeken. Zonder onafhankelijke instantie in de vorm van een 'bureau-integriteit' zullen afspraken vroeg of laat verwateren, zullen de rapportages de werkelijkheid verbloemen en zal er tenslotte weer een gedoogcultuur ontstaan die misbruik tolereert.
Is dat alles? Nee, er zijn meer condities. Zoals een onafhankelijke rechterlijke macht, onafhankelijke media, een betrouwbare screening van kandidaat-ministers, politieke partijen die transparant zijn over wie wat geeft. En niet te vergeten een redelijk geëgaliseerde samenleving, want te grote verschillen zijn niet bevorderlijk voor integriteit.

Nu komt het erop aan iets met het TI-rapport te doen. Ik hoop dat burgers massaal zullen eisen dat deze regering ernst maakt met integriteit. Ik hoop dat besloten wordt dat alle instanties binnen alle pilaren van het openbare bestuur tussen nu en einde 2013 hun eigen integriteitsbeleid ontwikkelen en daarover in heldere taal informeren. Ik hoop dat de regering besluit tot oprichting van een onafhankelijke integriteitsbewaker en minimaal opdracht geeft regelmatig binnen alle pilaren een onafhankelijke integriteits-audit te laten uitvoeren. De audit zal aantonen of het eigen gemaakte integriteitsbeleid effect heeft.

Gaan we er iets mee doen? Het hangt ervan af of wij, burgers, eigenaars van het openbaar bestuur, daarop staan.

ÑAPA 2013
Nr. 30

INHOUD

TI-rapport onder de loep 1
Caribbean Tour Julius Leeft 2
'Natuur BES op waarde geschat' 3
Gezondheid 4
Baseball via livestream 5
Cultuur 6
Literatuur & cultuur 7
Varia Puzzels 8
Eten & drinken 9
Business Columns 10
Belangstelling voor Islamitisch financieren 11
Business Rubrieken 12

Colofon

BLADMANAGER
Linda van Eekeres

EINDREDACTEUR
Hans Vaders

ADVERTENTIES
Marloes Tak

VORMGEVING
Wendela Ataliede
Linda van Eekeres
Sarah Kuiper
Oscar Vanegas

Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Monique Casimiri
Odette Doest
Verele Ghering
Louis Hilgers
Erik van Kampen
Brede Kristensen
Shakti-Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Bea Moedt
Wouter Mol
Peter Onvlee
Milangela Plaate
Victorine Stille
Marcel Truyens
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Caribbean Tour Julius Leeft

Een bont gezelschap aan professionele acteurs en gelegenheidsartiesten streek op Curaçao neer om geheel belangeloos twee verschillende voorstellingen op de planken te brengen: tweemaal 'Hoe duur is de suiker' van de Surinaamse schrijfster Cynthia McLeod - die zelf ook meereist en drie keer 'Geniale Anarchie' naar de gelijknamige verhalenbundel van wijlen Boeli van Leeuwen. Er is ook een concert, morgenavond in het Avila Hotel, met onder anderen Izaline Calister, Denise Jannah en Merietza Haakmat. Het geheel huist onder de paraplu van de stichting Julius Leeft. De regie is in handen van John Leerdam. Vanavond is Geniale Anarchie nog te zien in het WTC. De belangstelling voor de voorstellingen was groot.

Foto's: Bea Moedt en Ken Wong

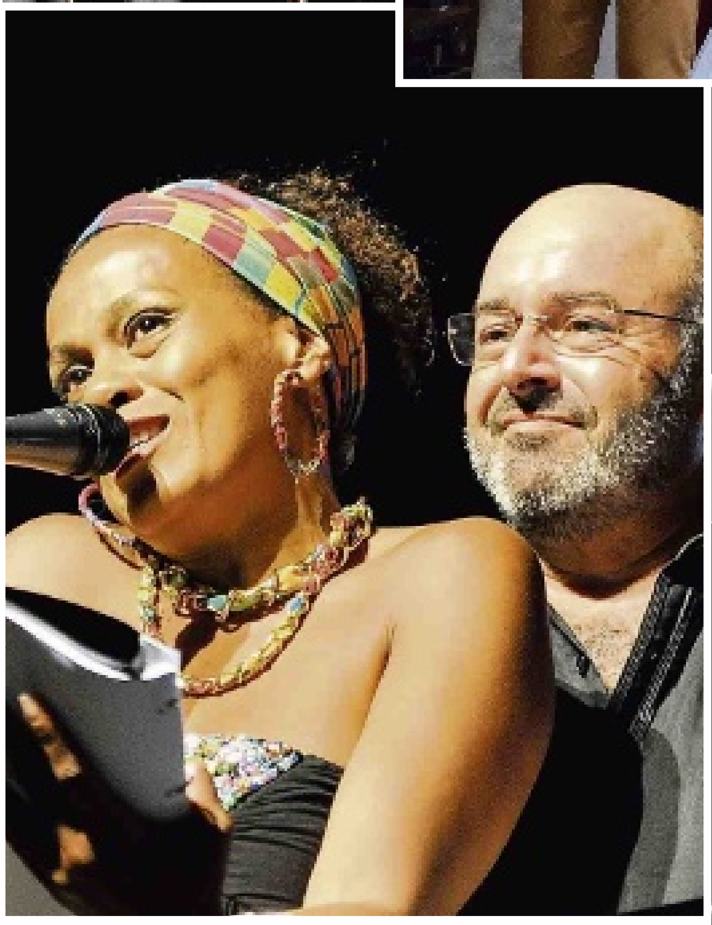

Foto van de week

Een leguaan aan het rusten op een hek. Janine Melissa stuurde deze foto op naar haar 'favoriete krant'. Vooral de rubrieken 'Marketing', 'Thuis' en 'Foto van de Week' vindt zij erg leuk. Die laatste deze week natuurlijk helemaal.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Plassen onder de douche

Monique Casimiri

Water is duur. Daar ben ik mee opgegroeid. Als er bezoek kwam uit Nederland namen we van te voren wat 'regels' door die bij ons in huis golden en één van die regels was, niet te lang douchen. Water is duur op Curaçao. Dus niet de kraan aanzetten, je op je gemak gaan omkleden, tanden poetsen, nog even iets drinken en dan pas eronder gaan staan. Dat zijn kostbare druppels die verloren gaan. De kraan aanlaten bij het tandenpoetsen was ook geen optie. Die hield je dicht. Toentertijd was ik nog niet zo milieubewust, maar ook dat is nu een overweging. Slecht voor het milieu, slecht voor de portemonnee. Dat gasten uit Nederland daar minder erg in hadden was niet vreemd. Water is hier immers nog steeds een stuk goedkoper en bovendien moet het water in Nederland eerst op temperatuur komen.

Op Curaçao heb je drie soorten water. Koud, in de avond en nacht, lauw, aan het einde van de dag en heet op het midden van de dag. Enige gradaties hierin heb ik nog niet gevonden. De kraan aanzetten en dan hopen dat hij minder heet wordt is geen optie, aangezien de leidingen nog altijd boven de grond liggen. Net zo min als de kraan aanzetten in de hoop dat het water warmer wordt. Als de buizen nog niet opgewarmd zijn door de zon heb je koud water. Punt, dat weet je en daar houd je rekening mee.

In Nederland zet je de douche aan en dan heb je even tijd om iets anders te doen. Voordat het warme water uit de ketel bij de douche is ben je soms een paar minuten verder. Natuurlijk kan ik onder een koude douche gaan staan, en daarmee water besparen, maar met de wetenschap dat het na enige tijd toch lekker warm wordt, wacht ik wel even.

Doordat het water loopt moet mijn zoontje altijd plassen. Om toch water te besparen vertel ik hem om het op te houden, zodat hij onder de douche kan plassen. Nu zijn er vrienden en familie die dat vies vinden, maar het is juist heel schoon. Het spoelt meteen weg, en komt uiteindelijk toch in hetzelfde riool terecht. Inmiddels is zoonlief gewend om onder de douche te plassen. Bijna geconditioneerd.

Ook zit hij op judo, elke dinsdagavond en na de les gaan alle jongens gezamenlijk douchen in een open ruimte. De douches gaan aan, die knullen staan daar, de één staat zijn haar in te zepen met shampoo, een ander zingt het hoogste lied en mijn zoon? Die staat te kijken waar het doucheputje is en ik zie aan zijn beweging dat hij hoge nood heeft. Ik schud heftig met mijn hoofd van nee. Niet hier schat, niet hier denk ik stil. Hij kijkt mij verbaasd aan en wil al roepen waarom niet, wanneer ik zijn buurman met een boog een flinke plas zie doen.

Onderzoekster Esther Wolfs:

'Natuur BES op waarde ingeschat'

"Een loket op het strand om kaartjes te kopen?" Yvon Jaspers, vijfvoudig winnares van de Zilveren Televizier-ster en het gezicht van KRO's televisietopper Boer zoekt Vrouw, vraagt het de kijker als presentatrice/commentaarstem van de documentaire Natural Treasures of Bonaire (in het Nederlands De Rijkdom van Bonaire), met een glimlach als er een kassahokje op het zand staat. En om natuurlijk zelf het voor de hand liggende antwoord te geven.

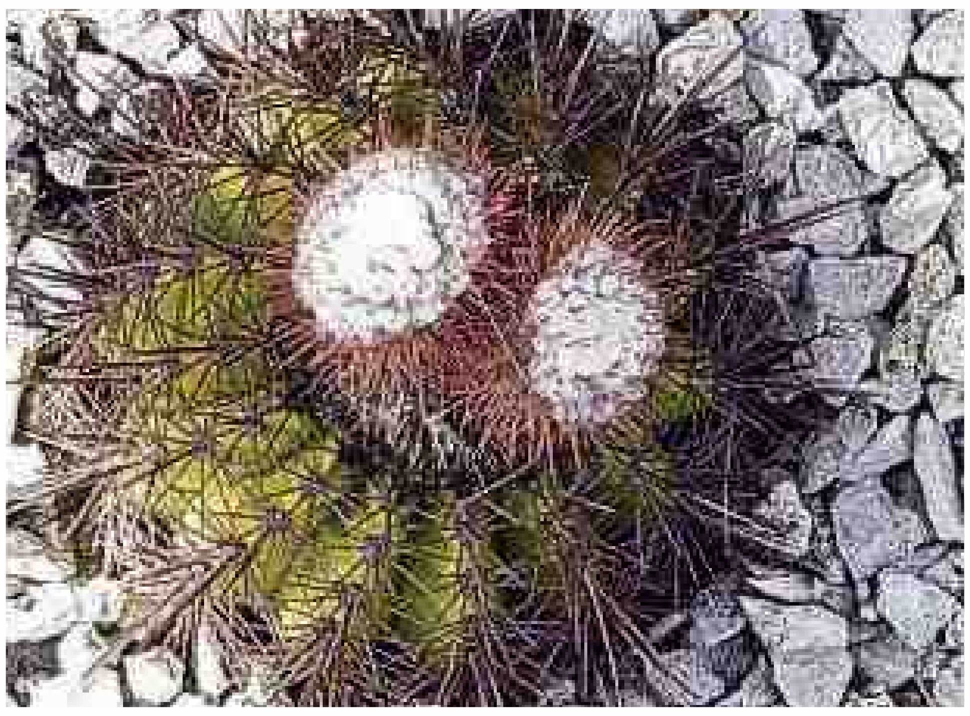

Tekst: Peter Onvlee

"Nee, de natuur is gratis en voor niets. Ook voor de 70.000 verblijfstoeristen die Bonaire jaarlijks bezoeken. Maar dat betekent niet dat de natuur geen waarde heeft." Jaspers, betrokken bij het project, beter de studie naar de economische waarde van de natuur op Bonaire door haar man Pieter van Beukering van het Instituut voor Milieuvraagstukken, een interdisciplinair onderzoeksinstituut van de Vrije Universiteit van Amsterdam, noemt de natuur met een aandeel van ruim 80 procent van het toerisme in de economie en werkgelegenheid (tegen Nederland nog geen 3 procent) 'de motor van de economie' van het eiland. "Natuur is Bonaire. De Bonaireanen beschouwen de natuur als vanzelfsprekend." En ook: "Ingrijpende investeringen in de natuur van het eiland zijn nodig. Zonder het voor het eiland belangrijke koraal is over tien jaar de opbrengst van het toerisme 50 procent minder."

Yvon Jaspers. Ze citeert uit de studie die (zoals de Ñapa al in twee eerdere reportages berichtte) heeft berekend dat de economische waarde van natuur aan de economie van Bonaire 105 miljoen dollar bedraagt. Maar toch, van die noodzakelijke investeringen is nog niets te merken. Integendeel. Vanuit moederland Nederland dat sinds 10-10-10 door de nieuwe staatkundige structuur van het Koninkrijk in de BES-eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba bijzondere organen, zeg maar gemeenten van Nederland, heeft gekregen komt zelfs minder geld naar deze kant van de oceaan. En dat terwijl Nederland door die nieuwe structuur juist de verantwoordelijkheid heeft voor een grote oppervlakte aan tropische natuur: koraalriffen, mangroven, cactusbossen en nevelwoud,

Esther Wolfs, de vrouw achter het consultancy services-bureau WKICS op Bonaire en initiator ook van de samen met de Vrije Universiteit van Amsterdam en Imares, het wetenschappelijk instituut van Wageningen Universiteit uitgevoerde studie naar die economische waarde van natuur aan de economie van Bonaire zegt het verschillende keren. Ze is een idealist, positief ingesteld. En ziet bijna altijd de meer zonnige kant van ogenschijnlijk ook minder leuke zaken. Zoals het aanvankelijk schrappen van de na de val van het kabinet-Rutte 1 in het Lenteakkoord uitgetrokken tien miljoen euro voor natuurbehoud op de drie BES-eilanden.

Ze wijst dan naar de 7,5 miljoen euro die nu door staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken vier jaar lang naar de eilanden worden overgemaakt. "Ik hoop dat ons onderzoek heeft bijgedragen aan het deels terugdraaien van de tijdens de onderhandelingen tussen VVD en PvdA afgesproken schrappen van het geld voor natuurprojecten voor de BES-eilanden." Want dat het deels is, dat weet ze als geen ander. "Die tien miljoen was jaarlijks, niet beperkt tot een aantal jaren. Die 7,5 miljoen is alleen maar voor de komende vier jaren. En daarna? Het is aan de politiek in Nederland om dat te beslissen."

Zoals het ook aan die politiek, het kabinet en de Tweede Kamer dus, is om invulling te geven aan de financiële noden van het eiland. In de begroting van het Openbaar Lichaam Bonaire worden bedragen van een eenmalige financiële injectie, noem het investering, van zo'n 30 miljoen dollar en een jaarlijks structureel tekort van 18 miljoen genoemd. De eenmalige investering is voor onder meer afschrijvingen, onderhoud (bijvoorbeeld van wegen) en afvalverwerking. Niet direct investeringen die noodzakelijk zijn om die 105 miljoen waarde van de natuur te behouden. "Maar", zegt Wolfs, "het heeft natuurlijk wel met elkaar te maken. Bijvoorbeeld een goed wegdek met afwatering zorgt voor minder run-off, vervuiling van het land, naar het rif." En op de vraag of het realistisch is om te verwachten dat dat geld en de gekorte bijdrage voor de natuurprojecten voor de BES-eilanden er met de miljardenbezuinigingen in Den Haag inzit volgt weer optimistisch: "Maar toch geloof ik heilig in het project, in het aanleveren van cijfers en inzichten. Dat helpt om het eiland op een duurzame wijze te ontwikkelen dus ook de welvaart."

Ze is net teruggekomen van haar bezoek aan de twee andere BES-eilanden, St. Eustatius en Saba. Samen met de voor haar bureau werkende Stijn Schep. De jonge econoom (afgestudeerd aan de universiteit van Amsterdam en evenals Wolfs die bedrijfskunde studeerde in Groningen, in het bezit van een dubbele masters, beiden natuur en milieu, zeg maar milieukunde, behaald aan de VU) heeft ze de voorbereidingen getroffen voor een gelijksoortig onderzoek als op Bonaire uitgevoerd naar de economische waarde van de natuur op die kleinere eilanden. Eind dit jaar moeten die onderzoeken zijn afgerond en gepresenteerd aan het ministerie van Economische Zaken, dat zich naast alle zaken die te maken hebben met de Nederlandse economie, zoals handel, industrie, communicatie, energievoorziening, ondernemen, innovatie en consumentenzaken ook bezighoudt met landbouw, inclusief het landbouwonderwijs, visserij, natuurbescherming en plattelandsbeleid. EZ financiert de studies.

Schep reist in april vanuit Bonaire naar Statia en Saba om daar het onderzoek te coordineren. Voor Wolfs lag dat logistiek - ze woont en werkt met man en twee kinderen van 5 en 7 jaar inmiddels alweer zo'n vijf jaar op Bonaire - wat moeilijker maar zal zich 'uiteraard' intensief met dit vervolgproject bezighouden. Ook weer een TEEB NL-studie, de Economics of Ecosystems and Biodiversity Netherlands-studie. En opnieuw samen met onderzoeker Pieter van Beukering van de Vrije Universiteit van Amsterdam en Imares. De stakeholders, de belanghebbenden zijn tijdens het bezoek van Wolfs en Schep op Statia en Saba bijgepraat en hebben de komende periode nog de mogelijkheid accenten van het onderzoek aan te geven. "Hoe ze het willen, welke inzichten van belang zijn."

Het onderzoek op de kleinere BES-eilanden zal, zo zegt Esther Wolfs, zeker afwijken van dat van Bonaire. "Op Bonaire is het belang van het toerisme zeer zwaarwegend. Ruim tachtig procent van de economie van het eiland is daar afhankelijk van. En voor het overgrote deel van de 70.000 verblijfstoeristen die jaarlijks naar Bonaire komen - de ongeveer 200.000 cruisetoeristen even niet meegerekend - is de natuur en specifiek de onderwaternatuur de belangrijkste drijfveer om het eiland te bezoeken. Op Statia en Saba is dat toerisme heel wat minder ontwikkeld. Op Saba zal een belangrijk onderdeel van het onderzoek de Sababank betreffen, op Statia is dat de archeologische waarde; de interactie tussen archeologie en natuur.

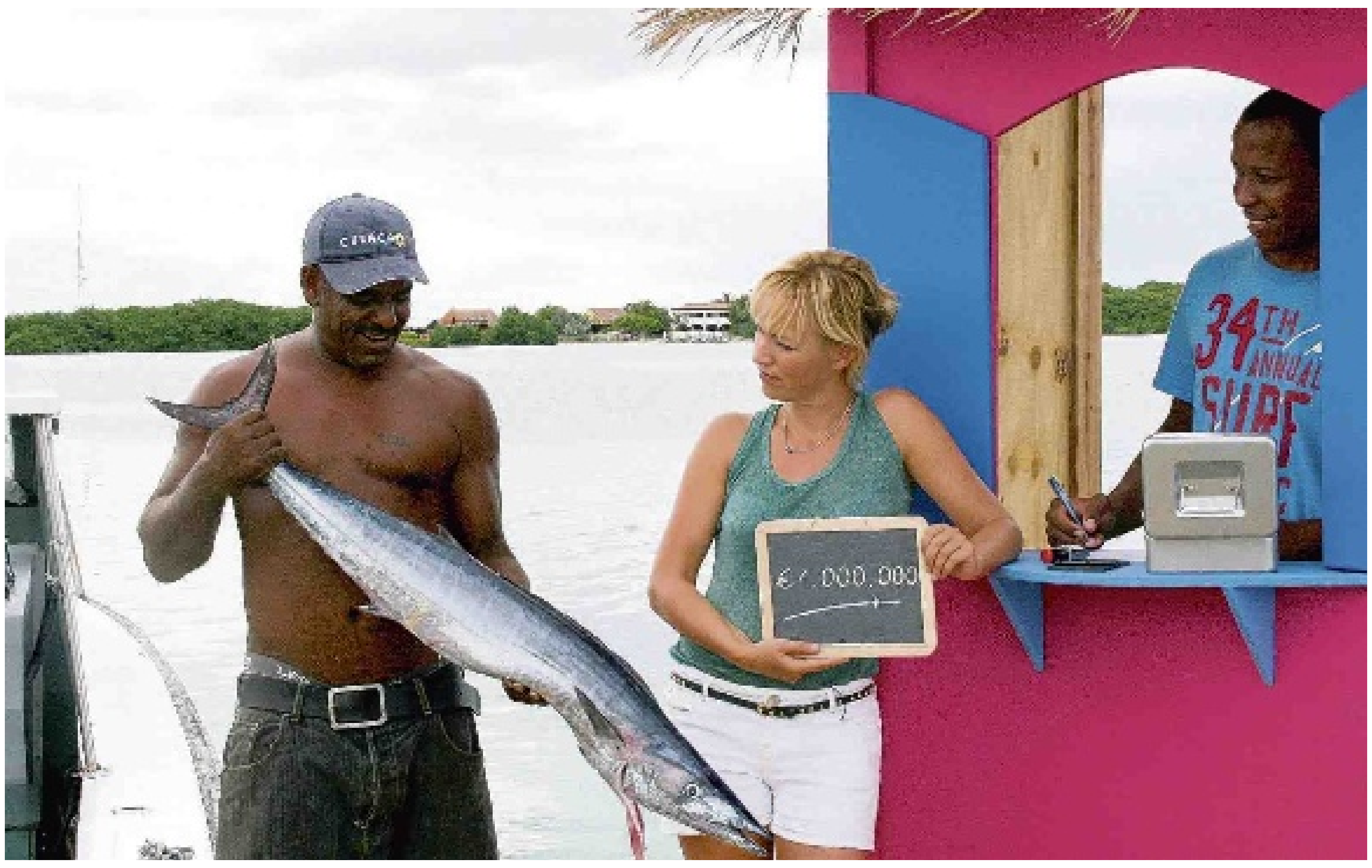

"Je hoeft daar maar een schop in de grond te steken en je komt er van alles tegen", weet Wolfs. Het is, zegt ze, een uitvloeisel van de bloeitijd die het eiland rond de 18e eeuw beleefde. Statia was toen een groot handelscentrum van de West-Indische Compagnie en een centrum van de slavenhandel. Er woonden toen meer dan 20.000 mensen op het eiland, nu zijn dat er net 4000. Die 4000e is pas onlangs ingeschreven. De haven van Statia verwelkomde in die periode acht tot negen schepen per dag. Voor geologen, archeologen, (zee-)ecologen, antropologen, historici en andere wetenschappers is het eiland, zijn omgeving en dus natuur een prachtig gebied om onderzoek te doen en in die zin hoogstwaarschijnlijk ook van economische waarde.

Dat onderzoek voor Statia een belangrijke economische pijler wordt blijkt ook uit het feit dat na de zomer een multidisciplinair wetenschappelijk centrum op het eiland van start gaat, het CNSI, het Caribbean Netherlands Science Institute at St. Eustatius. Het ministerie van OCW, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, trekt zo is nu bekend gemaakt de komende vijf jaar 10 miljoen euro uit voor onderzoek en 2,5 miljoen voor huisvesting van het centrum. De Benedenwindse eilanden hadden met Carmabi op Curaçao al een kenniscentrum en nu krijgen wetenschappers ook op de Bovenwindse eilanden een vertrekpunt voor hun onderzoek in de regio. Het ministerie noemt het centrum 'een belangrijke impuls voor het eiland' en heeft NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, aangewezen als de instantie die een onderzoeksprogramma gericht op de Caraïben moet ontwikkelen. Het nieuwe kenniscentrum wordt opgezet door NWO-instituut NIOZ, het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee.

Schep en Wolfs hadden daar met hun onderzoek naar de waarde van de natuur op Statia graag vanuit willen opereren, maar het centrum dat ook volgens hen unieke kansen biedt voor de Nederlandse wetenschap om zich op terreinen zoals mariene tropische ecologie en biodiversiteit, vulkanologie en tsunami-onderzoek en Caribische archeologie verder te profileren, is daarvoor net te laat gereed. In oktober naar verwacht. Voor het Caribisch onderzoeksprogramma kunnen later dit jaar onderzoekers bij NWO voorstellen indienen. Het CNSI zal worden gevestigd in een voormalig politiegebouw, dat daarvoor als hotel Talk of the Town dienst deed. Het centrum biedt faciliteiten voor onderzoek en ruimte voor tentoonstellingen en educatie. Wetenschappers en studenten zullen er kunnen verblijven. Een van de overwegingen voor vestiging op Statia is volgens het ministerie de ligging van het eiland en het feit dat het gevarieerde landschap en de rijke geschiedenis van het eiland meerdere disciplines kan bedienen.

Maar terug naar de studies over de economische waarde van de natuur voor de BES-eilanden. Het project is door Esther Wolfs ontwikkeld nadat ze in 2009 bij DCNA, de Dutch Caribbean Nature Alliance dat haar hoofdzetel op Bonaire heeft, was vertrokken. Doelstelling was en is nog steeds om op basis van inzicht een betere langetermijnvisie te kunnen ontwikkelen. In Pieter van Beukering - ze deed haar master bij hem - vond ze een wat ze noemt 'goede fundering' gezien diens onderzoeksverleden en projecten in onder meer Hawaï en Bermuda.

"Hij weet van de hoed en de rand; ik ben meer de intermediator in het geheel." De uitkomst van de studie verbaasde haar niet echt. Dat Bonaire, circa 288 vierkante kilometer groot en met twee beschermde natuurparken, rijk is aan prachtige natuur was natuurlijk geen geheim. Niet voor niets heeft ook het Marinepark op Bonaire sinds 27 september van het afgelopen jaar de status van (Nederlands) nationaal park gekregen.

"De studie maakt zo inzichtelijk hoe groot de waarde van de natuur is van zaken als toerisme, scheepvaart, visserij, landbouw, industrie, zoutwinning, afvalwaterlozing of het storten van afval. De rijkdom omvat volgens de onderzoekers koralen, zeeschildpadden, flamingo's, mangrovebossen en honderden vogel- en vissoorten. Maar geeft tegelijk ook de mogelijke bedreigingen aan. En als voorbeeld noemt Esther Wolfs het toerisme. "Een verdubbeling van het verblijfstoerisme leidt niet automatisch tot een verdubbeling van het inkomen. Het kan zelfs negatieve gevolgen hebben als je het niet goed opvangt en aanpakt. De druk op het ecosysteem wordt vergroot, de kwaliteit gaat achteruit. Dat betekent voor de wat verdere toekomst minder toeristen en dus minder geld. Je kunt wel uitbreiden als je maar de juiste maatregelen neemt. Je zal dan goed moeten kijken welke impact dat alles heeft op de natuur en de omgeving. Als er bij een nieuw vijfsterrenhotel wat nog niet op het eiland te vinden is een zandstrand moet worden opgespoten loop je de kans bij een nieuwe orkaan, zoals half oktober 2008, dat het nabijgelegen rif onder het zand wordt bedekt en dan heb je daar binnen enkele jaren geen gasten meer."

Of de doelstelling waarmee Wolfs ideologisch aan het project begon - het eiland op een duurzame wijze ontwikkelen en dus ook de welvaart - wordt gehaald, het is dus afhankelijk van de politiek (en het beschikbare geld). Op Bonaire wordt het rapport met de nodige deelrapporten door gedeputeerde Burney Elhage onderschreven en in Nederland is het buiten de politiek ook opgepakt. Maar of dat in de praktijk van alledag betekent dat het volgens Wolfs grootste (natuur) probleem van het eiland, de loslopende en alles weggrazende geiten kan worden opgelost? "Er is steun voor het onderbrengen van de geiten in omheind land en als ook het tweede deel van de afvalwaterzuivering van de grond komt kan er goedkoop geitenvoedsel worden geleverd. Maar vooralsnog zijn we niet zover."

Esther Wolfs blijft desondanks dus heilig geloof houden in de toekomst dat de door de studie aangedragen hulpmiddelen en extra inzichten zullen bijdragen aan de doelstelling. "De natuur is cruciaal voor de welvaart. Niet alleen om geld te genereren. Essentieel is dat de bevolking er ook van eet. Vangt vis, vangt leguanen. Ik merk ook dat er van onze studie gebruik wordt gemaakt. Op het ministerie bij de Directie Natuur en Milieu. Om vragen te beantwoorden, om kennis te delen in het overleg met andere departementen. Maar dat geld wat nodig is... Ja. Iedereen springt in Nederland nu op elk potje geld dat er vrijkomt. Maar het past in het economisch principe dat ook voor natuur geld op tafel moet komen. De natuur wordt steeds schaarser en schaarse goederen kosten geld."

Yvon Jaspers vraagt dat geld in de door Alalena Mediaproductions in samenwerking met Wolfs' WKICS gemaakte documentaire nog niet aan de bezoekers van het strand. Maar benadrukt wel dat die natuur op Bonaire de drijfveer voor de economie is. "Het is een bewustwordingsproces", aldus Esther Wolfs. En dat mag best stapje voor stapje gaan. Er is op het eiland de laatste tijd toch al zoveel in sneltreinvaart veranderd. Je hebt ook het draagvlak van de bevolking nodig."

Genieten, waarderen en beschermen

Staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken organiseert in juni een Natuurtop met partijen die van belang zijn voor een levendige natuur. Dat zijn behalve maatschappelijke (natuur)organisaties ook het bedrijfsleven, provincies en andere overheden. De staatssecretaris vindt dat het tijd is om met een gezamenlijke visie op natuur te komen.

"Ik ben ervan overtuigd dat we met meer mensen moeten samenwerken. Natuurbeleid is meer dan alleen beschermen. Het gaat ook om het slim benutten van natuur door het te combineren met doelen op het gebied van gezondheid, veiligheid en economie." De Natuurtop is een eerste stap om samen de schouders eronder te zetten. Dit schrijft de staatssecretaris in een brief aan de Tweede Kamer.

Medisch

Vragen over... pterygium

Tekst: Wouter Mol

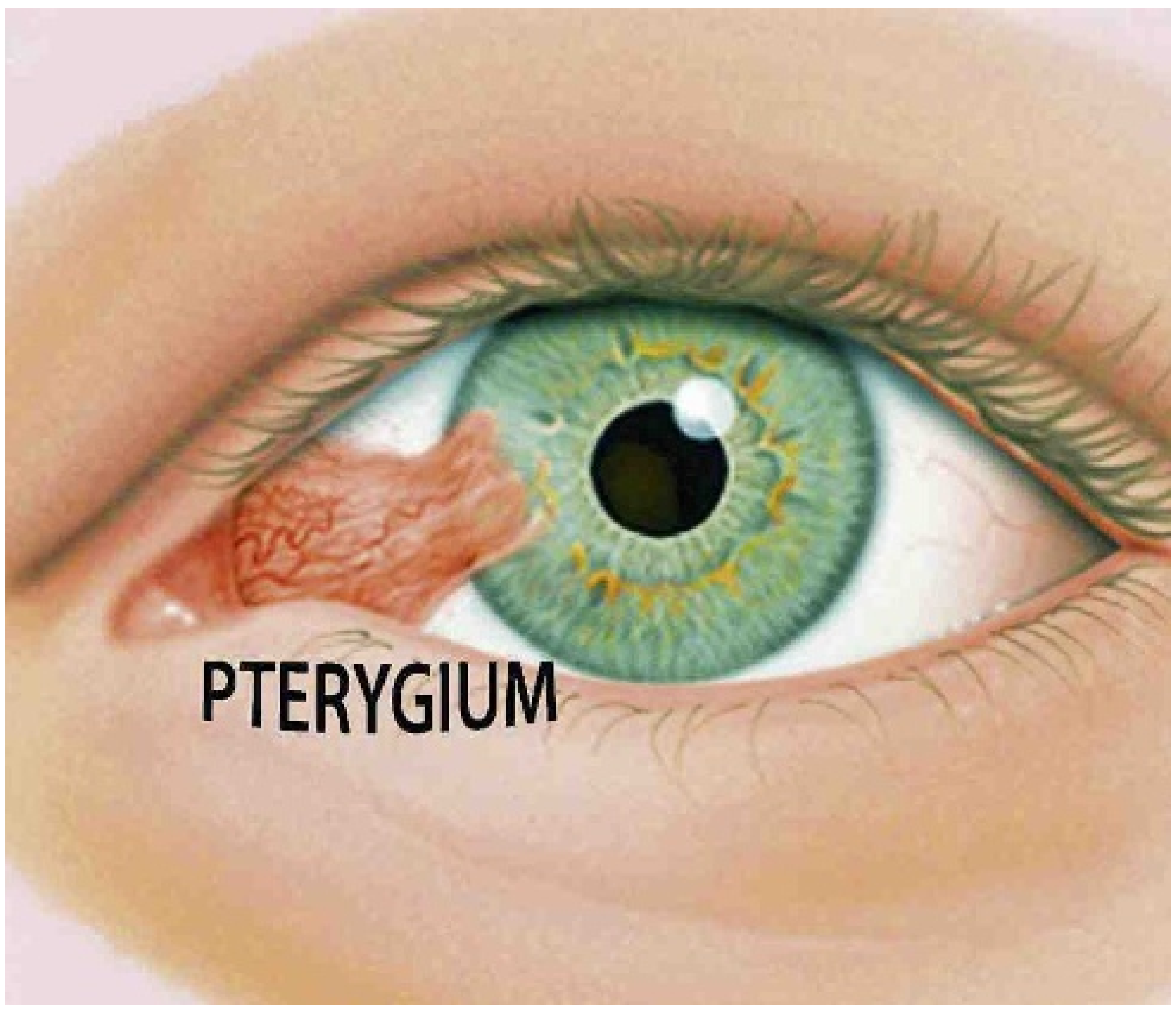

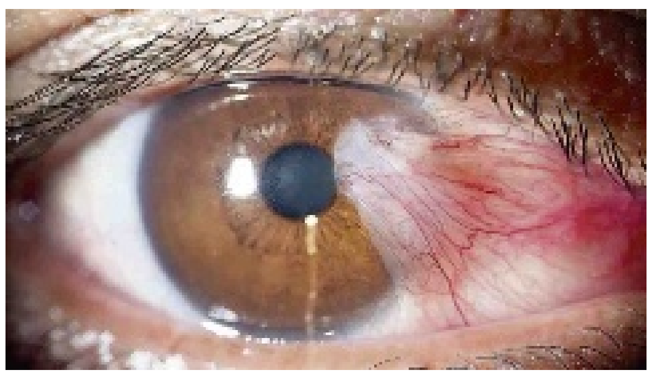

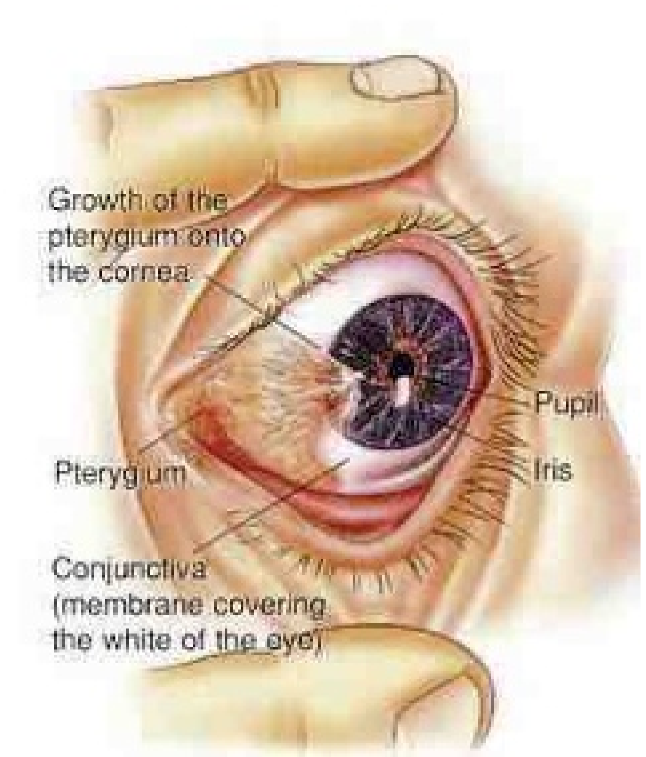

Wat is pterygium?
Men spreekt van een pterygium als het slijmvlies (bindvlies) dat het wit van het oog bedekt (de conjunctiva) in een driehoekige vorm over het hoornvlies gaat groeien. Het is een plooi van het bindvlies die meestal vanuit de neushoek in de richting van het hoornvlies groeit, het kan ook vanuit de buitenhoek groeien. Hierna kan het ook over het hoornvlies, het deel dat ligt voor de iris, verder groeien. De plooi heeft de vorm van een driehoekige vleugel (het Griekse woord voor kleine vleugel is 'pterygion').

Verschijnselen van een pterygium
In de meeste gevallen heeft men geen last van het pterygium. Soms is er sprake van een chronische irritatie en wordt het oog rood aan de kant van het pterygium. De doorgroei kan echter tot of over de pupilrand heengaan. Het zien kan dan verminderd zijn. Ook kan het pterygium de kromming van het hoornvlies veranderen waardoor het zien zal verminderen. Deze afwijkende kromming van het hoornvlies wordt astigmatisme genoemd.

Oorzaak van pterygium
Tot nu toe is er nooit een echte oorzaak gevonden. Wel lijkt het erop dat UV-licht een rol speelt, omdat het pterygium in zonnige klimaten vaker voorkomt. Ook speelt chronische irritatie van de ogen een rol, bijvoorbeeld in een stoffige en droge omgeving. In Europa komt het vooral voor bij mensen uit het mediterrane gebied.

Komt het veel voor op Curaçao?
Ja, het komt heel veel voor op Curaçao. De belangrijkste reden is waarschijnlijk de grote hoeveelheid zonlicht die hier schijnt. Een ander oorzaak kan veel stof zijn, zout zeewater of juist veel chloor van zwembaden.

Behandeling pterygium
Als het oog erg geïrriteerd is geraakt door ontsteking van het pterygium, kan het nodig zijn te behandelen met antibiotische of corticosteroïd druppels. Met medicijnen is echter het pterygium niet weg te krijgen en ook niet tegen te houden. Bij overgroei van de pupilrand of bij het ontstaan van astigmatisme (zie boven) kan het zien verminderen en is het nodig een operatieve correctie toe te passen. Het pterygium wordt onder lokale verdoving op de operatiekamer verwijderd. Dit is een weinig belastende ingreep. Wel kan er na de operatie nog enige dagen sprake zijn van een zanderig gevoel in het behandelde oog.

Bij alléén verwijderen van het pterygium is de kans dat het pterygium terugkomt erg groot (recidief genoemd). Vandaar dat meestal een aanvullende behandeling plaatsvindt. Deze aanvullende behandeling kan bestaan uit:
- Bestraling van het geopereerde gebied.
- Toediening van littekenremmers in het operatiegebied.
- Een transplantaat van slijmvlies (conjunctiva). In dit geval wordt eerst het pterygium op het hoornvlies en conjunctiva verwijderd. De ontstane wond wordt hierna bedekt met een transplantaat van de conjunctiva (bindvlies). Dit transplantaat wordt van hetzelfde oog genomen; de wond die hierdoor ontstaat, geneest vanzelf restloos. Het transplantaat wordt vastgezet met enkele hechtingen die u na de operatie wel wat kan voelen.

Ondanks de behandeling kan in sommige gevallen toch weer een pterygium terugkomen.

Wat is een pinguecula?
Dit is een lichtgele zwelling in het slijmvlies van het oog vaak aan de neuszijde, veroorzaakt door een opeenhoping van eiwitten. Het is een goedaardige verandering van het slijmvlies. Er is geen ingroei in het hoornvlies. Deze aandoening komt erg veel voor bij de Nederlandse bevolking.
Het is een onschuldig verschijnsel. Soms kan een pinguecula wel problemen opleveren bij het dragen van contactlenzen.

Oorzaak pinguecula?
Er is geen oorzaak bekend.

Wat is de behandeling?
Behandeling is niet nodig, behalve wanneer er sprake is van ontsteking. Soms kan het pinguecula worden verwijderd. In geval van ontsteking kan er een combinatiedruppel worden voorgeschreven (antibiotica/corticosteroïd).

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Verhelpen van een depressie

Mensen die een depressie hebben doorgemaakt, merken naderhand op dat zij als het ware in een waas of onder een zware donkere deken hebben geleefd, totaal bevangen door negatief denken. Wanneer een depressie onbehandeld blijft, kan deze gemiddeld vier tot zes maanden voortduren en soms zelfs jaren.

Tekst: Milangela Plate

Het blijkt tevens dat een opgeklaarde depressie bij bijna de helft van de (onbehandelde) mensen, na maanden of jaren weer terugkeert. Deze situatie is niet nodig, want depressies zijn over het algemeen goed te behandelen.

In mijn vorige bijdragen heeft u kunnen lezen over de symptomen van een depressie, alsook de vele factoren die kunnen leiden tot een depressie, namelijk ingrijpende levensgebeurtenissen, lichamelijke factoren, onverwerkt leed en psychosociale stressoren in combinatie met hardnekkige negatieve denkpatronen, gebrekkige coping en een beperkt sociaal netwerk. In deze rubriek wordt uitgeweid over enkele behandelmogelijkheden voor een depressie.

Vormen van therapie
Herstellen van een depressie verloopt doorgaans met pieken en dalen. Bij lichtere vormen van depressie komen mensen al een heel eind uit het dal door het aanhouden van een vaste dagstructuur, ondanks tegenzin onder de mensen te komen en fysiek actief te worden of te blijven.

In geval van een zware depressie of steeds terugkerende depressies is de meest effectieve manier om er weer bovenop te komen, een combinatietherapie ofwel 'pillen en praten'. Betreffende persoon wordt hierbij behandeld door zowel een psychiater (medicatie) als een psycholoog (gesprekken).

Psychotherapie
Behandeling van een depressie door een psycholoog (psychotherapie) kan uit meerdere onderdelen bestaan. Zo kan een psychologische behandeling onder meer worden gericht op het verwerven van inzicht in de eigen negatieve denkpatronen en disfunctionele gedragingen en andere factoren die iemand heeft en die steeds bijdragen tot (het terugkeren) van de depressies. De persoon zal vervolgens samen met de therapeut aan de slag gaan met het 'ombuigen' van 'niet helpende' gedachten naar meer 'helpende gedachten', die tevens een beter gevoel met zich meebrengen. Dit is in een notendop wat cognitieve therapie wordt genoemd.

Een aanverwante vorm van psychotherapie is gedragstherapie: hierbij komt de focus van behandeling meer te liggen op het veranderen van gedrag door bijvoorbeeld het versterken van iemands coping, door het aanleren of aanscherpen van probleemoplossende en assertieve vaardigheden, waardoor betreffende persoon in toekomstige situaties beter zal kunnen omgaan met emoties, veranderingen, tegenslagen en stressvolle situaties. Het aanleren van assertieve vaardigheden houdt onder meer in dat men sociale en/of communicatieve vaardigheden aanleert danwel aanscherpt. Assertieve vaardigheden zijn bijvoorbeeld: grenzen stellen en bewaken, nee zeggen, omgaan met kritiek en feedback, om hulp vragen, uiten van emoties zoals boosheid en reageren op dergelijke emoties van anderen.

Daar waar nodig zal psychotherapie ook kunnen worden gericht op het verwerken van trauma('s) of het op gang brengen van een adequaat proces van rouwverwerking.

Looptherapie
Beweging is één van de beste maatregelen tegen een depressie. Wanneer u in beweging bent, maakt uw lichaam stoffen aan, die maken dat u zich opgewekter en energieker gaat voelen. In lijn met deze wetenschap zijn er, vooral in Nederland, een groeiend aantal loopgroepen onder begeleiding van psychotherapeuten. Men heeft in een loopgroep niet alleen (stimulans tot) beweging, maar tevens sociaal contact met medelopers/lotgenoten. Loopgroepen blijken hiermee een waardevolle aanvulling op psychotherapie.

Lichttherapie
Op Curaçao hebben wij doorgaans geen gebrek aan daglicht, dankzij de dagelijkse felle zon. Vooral in landen waar er in bepaalde perioden van het jaar (wintermaanden) gedurende een groot deel van de dag minder daglicht is, ondervinden sommige mensen hier last van. Het gebrek aan daglicht kan namelijk de stemming negatief beïnvloeden. Ontwikkelt deze ontstemming zich tot een depressie dan spreekt men van een winterdepressie of seizoensgebonden depressie. Een vorm van therapie die bij deze vorm van depressie kan worden toegepast is lichttherapie. Hierbij krijgt de persoon gedurende een aantal uren per dag een bepaalde hoeveelheid (kunstmatig) licht toegediend, waardoor de stemming zich langzaam maar zeker stabiliseert.

De keuze voor een specifieke vorm of specifiek onderdeel van behandeling hangt onder meer af van de werkwijze van de psycholoog, de hulpvraag van de cliënt, alsook de oorzaak, ernst en instandhoudende factoren van de depressie.

Adviezen voor de omgeving
Mensen in de omgeving van een depressieve persoon kunnen het beste praktische steun bieden; stimuleer de persoon om structuur in zijn leven te houden; het huishouden blijven doen, de rekeningen betalen, en liefst ook voldoen aan de werkverplichtingen, maar vooral ook regelmatig sporten en mensen blijven zien ook al heeft de depressieve persoon daar geen zin in.

Wanneer u een depressieve persoon regelmatig een bezoekje brengt en samen iets simpels gaat doen, zoals aan zee, in de stad of op een terrasje zitten, ondrijden of wandelen heeft dat vaak al een positieve uitwerking. Houd er wel rekening mee dat u misschien niet direct een positieve reactie zult krijgen. Besef u dat het contact tijdelijk een eenrichtingsverkeer zal zijn. Dit is tevens reden waarom mensen in de omgeving van een depressieve patiënt snel afhaken. Verg niet het uiterste van uzelf, u bent en blijft tenslotte ook maar een mens en zult misschien merken dat uzelf kribbig wordt van het gedrag van de depressieve persoon. Het kan geen kwaad om dan tijdelijk wat afstand te nemen om uzelf elders op te laden met vrolijkheid, zodat u uw depressieve naaste met hernieuwde moed weer kunt ondersteunen.

Een gedachte die troost kan bieden is dat het uw vriend(in) uiteindelijk goed zal doen als u de vriendschap niet opzegt en regelmatig contact blijft houden. Op termijn zult u wellicht het oude wederzijdse contact weer kunnen hervatten.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog. Email: milangela.plate@takecare.an

Persoonlijke run Englentina

Baseball via livestream

Elvin Englentina is altijd wel langs of op de perstribune de lijn te vinden.

Te midden van het turbulente leven van Curaçaoënaar Elvin Englentina neemt het honkbal een centrale plaats in. Als rode draad bracht het baseball hem ertoe om behalve als speler en coach ook een radiozender te beginnen die honkbalwedstrijden live uitzendt. Als verslaggever zit hij met zijn koptelefoon op in VIP-rooms of onder een simpel afdakje en verslaat wedstrijd na wedstrijd, die te volgen zijn via de livestream op zijn site. Inmiddels is reeds het derde seizoen aangebroken van Backstop Radio Pengue. We kijken mee op de lange weg die Englentina volgde naar dit punt in zijn leven.

Tekst en foto's: Mineke de Vries

In de kantine van de honk- en softbalvereniging de Pioniers in Hoofddorp spreken we elkaar bij zijn favoriete drankje, een kop warme chocomel, de kantinedames weten precies hoe Elvin die het liefste drinkt. Elvin, een bekend gezicht, getuige de begroetingen, praatjes en vriendschappelijke klappen op zijn schouder. Voor iedereen heeft hij een brede glimlach onder de witte pet van Backstop Radio Pengue, maar daarachter schuilt een veelbewogen leven dat Englentina tekent.

Stuurloos is het woord dat telkens weer opduikt. Een levenslange zoektocht om zonder goede vorm van begeleiding elke keer je eigen keuzes te moeten maken. "Terugkijkend ben ik trots op wat ik heb bereikt en ik geniet van de dingen die ik doe. Ik heb ruim twintig jaar dezelfde baan en leef in mijn vrije tijd voor honkbal." Zeven dagen per week is hij wel ergens bij een training of een wedstrijd te vinden, in het veld, langs de lijn of als reporter.

Anders dan anders
Nog toen hij op de lagere school in Montaña zat, overleed Elvins moeder. Hij kwam terecht bij zijn oom, maar toen dat geen goede keus bleek, trok hij in bij opa en oma van vaders kant, waar hij al vaak logeerde en waar ook zijn zus met haar kinderen woonde. Een aantal jaren daarna verhuisde hij met zijn zus mee naar hun ouderlijk huis. Intussen volgde Elvin het Zwijssen College, de Amador Nita mavo en vervolgens de havo op het MIL. "Ik wist niet beter dan dat ik steeds mijn eigen beslissingen moest nemen, het is een andere jeugd dan je als kind verwacht en wat je om je heen ziet, maar deze jeugd heeft mij ook gemaakt tot wie ik ben." Hij stapte voortijdig de militaire dienstplicht uit en ging op zijn negentiende (in 1985) naar Nederland. Geen bursalenvliegtuig, maar een zelf bij elkaar gespaard ticket. "Ik had bedacht dat ik laborant wilde worden; ik wilde iets medisch, iets klinisch. Mijn oom was broeder in het Sehos, mijn tante laborante. In huis waren er bij ons dus altijd witte jassen, iets waar ik erg tegenop keek."

Zwervend
Englentina schreef de laborantenschool in Emmen aan, maar toen hij in de Bosatlas opzocht waar dat lag, besloot hij over te stappen naar de Haagsche analistenschool, meer in de buurt bij zijn halfzus. Hij switchte vervolgens naar de opleiding tot apothekersassistent in Rotterdam, vandaar naar Alkmaar en toen naar die in Zaandam. "Op alle scholen maakte ik een beetje mijn eigen rooster, dat werkte niet. De kern was dat ik niet kon aarden, ik was en bleef zoekend. "Mijn prioriteit was naar Nederland gaan om verder te komen, maar ik kreeg van niemand advies. Langzaam aan kreeg ik wel door dat zo'n apothekersopleiding niet bij me paste: het was veel te stil, een beetje pillen draaien achter in de apotheek en aan de balie zieke en oude mensen. Het paste niet bij mijn type mens, voor mij geldt: hoe meer mensen om me heen, hoe meer ik in mijn sas ben. Ik had altijd die witte jassen voor ogen maar kwam er na die omzwervingen achter dat ik niets voor mij was." Hij volgde nog een blauwe maandag een lerarenopleiding maar na vijf jaar studie hakte hij de knoop door om helemaal te stoppen. Geen sturing in leven of loopbaan; hij liet veel waaien, maar bleef positief, dat is wat hem op het rechte pad hield, zo stelt Elvin.

Chemie in vereniging Inmiddels is de honkbalwedstrijd van de Pioniers begonnen en Elvin houdt nauwlettend het scorebord vanuit de kantine bij. Hij was van plan deze wedstrijd te verslaan, maar maakt net zo gemakkelijk tijd voor een interview. "De zaterdag is toch een rare dag en ook thuis is er straks genoeg te doen", wat blijkt uit vele telefoontjes die hij van het thuisfront tussendoor krijgt. Hij vertelt weer verder over zijn honkbalcarrière die hij mee verplaatste met zijn studies. Na de Curaçao-tijd - waar hij vanaf zijn negende bij Coca-Cola, Petromar en Persona het traject little league, senior league en Hubenil aflegde - speelde hij in Nederland landelijk in de tweede klasse in het Botlekteam in Spijkenisse, bij Urbanus (Hoorn), Herons (Heerhugowaard), Rangers (Schagen) om vervolgens weer terug te komen bij Urbanus, waar hij een sterk eerste team opzette. "Ik zocht altijd naar de chemie binnen een vereniging. Er moest een klik op het veld zijn maar ook het belang vanuit de vereniging moest er zijn. Niet alleen het team, ook de rest moest kloppen. Ik heb besturen meegemaakt die andere belangen hadden en macht uitoefenden als jongens bijvoorbeeld de contributie niet hadden betaald. Dan stapte ik op."

Damborden scheren
Hij kon op niemand terugvallen qua beslissingen maar ook niet qua financiën. De baantjes om aan geld te komen waren legio. "Om mijn studie te bekostigen werkte ik bij McDonalds. En een keer liep ik door Rotterdam en zag een bord: herenkapper gezocht." Zonder aarzeling stapte hij naar binnen en werd aangenomen. Ondanks dat hij alleen ooit de Afrokapsels van zijn vrienden onder een boom op Curaçao had bijgeknipt met een klerenschaar, raakte hij dusdanig bedreven met de tondeuse dat hij de mooiste figuurtjes en damborden afleverde; die ervaring deed hem in de grootste kapsalons in Amsterdam belanden. Lachend zegt hij: "Je kunt me overal voor bellen, of je nu geknipt wilt worden of je huis wilt betegelen. Nooit zeggen dat je iets niet kan, dat is mijn stelregel. Willen is kunnen. Zo simpel is het."

Het feit dat hij van niemand sturing kreeg, kan je volgens hem ook zien als dat je van niemand afhankelijk bent. "Door je eigen keuzes te moeten maken ben je ook vrij om te doen wat je wilt. Maar je hebt altijd die druk dat je naar huis moet schrijven dat je je diploma hebt gehaald. De echte bevrijding kwam dan ook pas toen ik besloot helemaal te stoppen met mijn opleiding."

De perstribune tijdens het WPT.

Backstop Radio
Via een uitzendbureau werd hij magazijnmedewerker bij een diepvriesbedrijf. "Ik reed de hele dag in een eskimopak op de heftruck door die vriezer." Hij stapte over naar een houtbewerkingsbedrijf waar hij met oordoppen op dagen aaneen planken bewerkte voor doodskisten. Toen hij voor een aluminiumbouwbedrijf werkte bij een gebouw langs de landingsbaan van Schiphol en hij dagelijks die blauwe uniformen zag langsrijden, begon het trekken naar uniformen weer, nu blauwe in plaats van witte. Zo ontwikkelde zich de passie om steward te worden en Elvin schreef zich in bij de International School of Travel, een opleiding die hij niet afmaakte en hem niet tot steward bracht, maar wel een baan bezorgde als cateringmedewerker bij de KLM. Hij groeide door tot medewerker customer service, wat hij inmiddels meer dan twintig jaar doet.

De rust in zijn werk maakte ruimte om datgene te doen waar zijn hart ligt, honkbal. Inmiddels beleeft hij zijn vijfde seizoen als honkbalradioverslaggever, waarvan het derde met zijn eigen radiostation. "Het begon op het World Port Tournament, waar ik als coach van de Amsterdam Diamonds-baseballaspiranten te gast was, op uitnodiging van de bond. Ik kwam een buurtgenoot uit Curaçao tegen die bezig was met zijn radio internet-uitzending. Omdat hij wist dat ik een honkballer was vroeg hij of ik even wilde helpen met de uitzending." Elvin zond een paar innings uit en bleef twee seizoenen hangen bij radio Baranka. Deze zender heeft als prioriteit farandula, het uitgaansleven, waarvan sport een onderdeel is. Elvin wilde zich echter geheel op honkbal richten en zette zijn eigen Backstop Radio Pengue op. Hij legt de naam uit: Backstop omdat je als verslaggever achter de backstop en de slagman zit en Pengue is de vergrote vorm van Pingi, een babyhagedisje. "Op de middelbare school was Pingi mijn bijnaam omdat ik zo klein bleef. Maar kleine Pingi werd groot en ik word nu nog door schoolvrienden van de middelbare school aangesproken met Pengue."

Het is niet ingewikkeld, aldus Elvin: "Wil je een radiostation opzetten, heb je niet zoveel nodig: de hosting, een streamprovider en een servicepakket en je kunt beginnen. Verder een mengpaneel en een koptelefoon met microfoon. Ga je muziek uitzenden dan heb je te maken met Buma/Stemrarechten." Hij zendt alleen met wedstrijden live uit en bepaalt dan ook de muziek zelf. De rest van de tijd is er 24/7 muziek via zijn site te beluisteren, waar een auto-dj een vooraf ingestelde playlist draait. Van acht teams in de hoofdklasse zendt hij de reguliere wedstrijden uit, waaronder Neptunus (Rotterdam), de Pioniers (Hoofddorp), de Pirates (Amsterdam) en Kinheim (Haarlem). "Deze verenigingen ontvangen mij hartelijk, iedereen heeft er ook belang bij. Ik heb veelal goede accommodatie, zit soms op de perstribune, in Hoofddorp in het scorehokje. Als ik maar uit de wind en de zon zit is het goed. Je hoort echt bij de ploeg en wordt voorzien van een hapje en een drankje." Wel besloot Elvin dit seizoen iets selectiever te gaan uitzenden, omdat het tot nu toe alleen maar extra uitgaven uit de privépot zijn die hij erin steekt. Ik moet serieus sponsoring gaan zoeken voor de uitzendingen."

Groetjes
"Mijn doel is honkbal te promoten en uit te zenden voor alle fans wereldwijd die de wedstrijden niet kunnen bijwonen, dus niet alleen op Curaçao of in Nederland." Mensen kunnen tijdens de uitzendingen via mail of msn reageren. "Ik krijg reacties uit alle delen van de wereld. Zo zie ik dat Cor uit Noord-Holland is aangehaakt, maar ook vakantiegangers vanuit Ibiza. En ik breng de groetjes over van een luisteraar uit Santa Maria. Verenigde Staten, Puerto Rico, Cuba, Malaga, Benidorm, dat is echt gaaf." Hij schrijft tussendoor prijsvragen uit en draait muziek.
"Wedstrijden verslaan is een drukke aangelegenheid, want naast het verslaan zelf houd je digitaal de scores bij, die je in de game status invoert. Het systeem berekent alle gegevens zodat je precies kunt zien wat iemand gedaan heeft als hij aan slag komt."

Elvin is momenteel bezig zijn website uit te breiden: er worden webcams geïnstalleerd en hij wil er dit jaar een play by play opzetten, waarop je de opstellingen en bewegingen van de spelers in het veld ziet. Ook wil hij de mogelijkheid bieden om Curaçao te promoten. Te denken valt aan het plaatsen van advertenties voor bijvoorbeeld vakantiehuizen.
Op zijn plek is Englentina uiteindelijk toch wel gearriveerd. Inmiddels bijna vijftig, zoveel opleidingen en banen verder en een ingewikkeld privéleven waar hij uitermate wijs mee omgaat, is zijn zoektocht voorbij en geeft hij als ware slagman sturing aan zijn persoonlijke run.

"Deze verenigingen ontvangen mij hartelijk, iedereen heeft er ook belang bij. Ik heb veelal goede accommodatie, zit soms op de perstribune, in Hoofddorp in het scorehokje."

Tijdens een wedstrijd van de Pioniers in Hoofddorp.

Groeten uit Curaçao

Tony Monsanto geniet bekendheid in binnen- en buitenland, van Santo Domingo, Havana, Washington DC, Amersfoort, Zagreb tot Kathmandu, niet alleen als kunstenaar, maar ook als ambassadeur van de Caribische kunst. Niet zelden neemt Monsanto met zijn werk deel aan internationale kunstmanifestaties en exposities als afgevaardigde van Curaçao.

Tekst: Victorine Stille

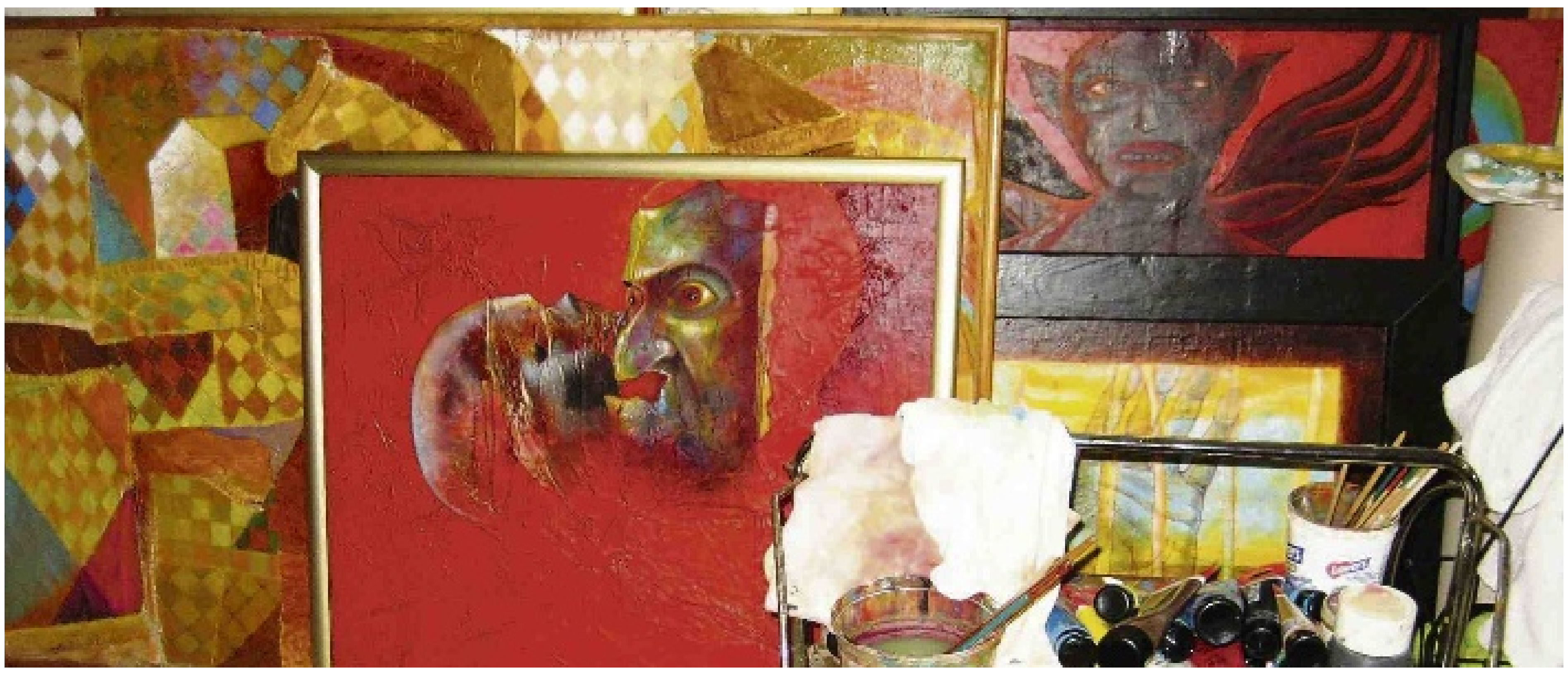

Werk van Tony Monsanto dat te zien was tijdens de Open Atelier Route in 2011.

Monsanto zit in een comfortabele stoel in zijn atelier aan huis vlakbij de Marnix-school. Hij draagt een zwarte pet en dito shirt en broek. Het enige kleurrijke aan de kleding is de afbeelding van het ouderwetse Nederlandse testbeeld op zijn shirt met de tekst 'Even geduld a.u.b.'.

Zijn donkere kleding steekt goed af tegen de kleurrijke schilderijen om hem heen. De schilderijen van Monsanto worden vooral gekenmerkt door heldere en sprekende kleuren, maar zijn werken hebben vaak serieuze en sombere onderwerpen.

"Ik laat met mijn werk altijd eigentijdse, maatschappelijke thema's zien, zoals het milieu en sociale onderwerpen. De omgeving is dan ook een belangrijke inspiratiebron voor mij, in de breedste zin van het woord. Niet alleen wat er zichtbaar is aan natuur en architectuur, maar ook wat de mensen in mijn omgeving zeggen en doen en met name waaróm ze bepaalde dingen zeggen of doen." Volgens Monsanto ligt daar het talent van de kunstenaar, opletten op wat er om je heen gebeurt en dat vertalen naar een kunstwerk.

Renaissance
Tijdens zijn opleiding aan de Rijksakademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam kwam Monsanto in aanraking met de Renaissance. Renaissance betekent letterlijk 'wedergeboorte' en verwijst naar de periode in de Europese cultuurgeschiedenis die op de middeleeuwen volgt. Deze periode had ook zijn weerslag op de kunst. De interesse in wereldse thema's nam toe. In plaats van alleen religieuze afbeeldingen werden ook onderwerpen uit de klassieke oudheid afgebeeld. Een combinatie van de verschillende thema's kwam ook voor. De afbeeldingen werden realistischer en de verhoudingen op het doek werden van groot belang. Monsanto laat zich tot op de dag van vandaag inspireren door de Renaissance. Dat is duidelijk te zien in zijn werk. Hij schildert realistisch en heeft oog voor detail. Zijn warme en diepe kleurgebruik zijn tevens een verwijzing naar de Renaissance. In die tijd werd het mogelijk door nieuwe technieken, zoals de ontdekking van de olieverf, vollere kleuren te gebruiken. De werken van Monsanto zijn vaak een combinatie van alledaagse thema's en mystieke, religieuze onderwerpen, zoals 'Godess of the Sea' en 'Pantheon de Offili'.

Caribische kunst
Als ambassadeur van Curaçao binnen de Caribische kunst op internationaal vooraanstaande tentoonstellingen, roept hij de Curaçaose kunstenaars op om kritisch te blijven en kwalitatief hoogstaande kunst te maken. "Als ik heel eerlijk ben, haal ik op dit moment weinig inspiratie uit Curaçaose kunstenaars. Uitzonderingen daargelaten, maar de meesten lijken vast te zitten in hun comfortzone en blijven hangen in puur esthetische vormen."
Volgens Monsanto moeten zij een voorbeeld nemen aan kunstenaars van andere Caribische eilanden zoals Los Carpinteros van Cuba, een groep van jonge en zeer succesvolle installatiekunstenaars. "Of het kunstenaarsduo Allora & Calzadilla uit Puerto Rico. Zij zijn een typisch voorbeeld van het zich kritisch uitlaten over historische en eigentijdse geopolitieke onderwerpen op een humoristische en soms dichterlijke manier. Curaçao is meer dan het stereotype beeld van helder blauw water, witte zandstranden, palmbomen, gebronsde lijven en uitgedoste muzikanten en dansers van een ansichtkaart. Ondertussen worstelt de bevolking met problemen als werkloosheid, lage inkomens, politieke besluiteloosheid, criminaliteit en drugs-, alcohol- en gokverslaving. Ik vind het een plicht als Curaçaose kunstenaar een beeld te geven van de wereld om mij heen en discussies te entameren. Daarmee zet je Curaçao op de kaart."

Curaçaose kunstenaars moeten volgens Monsanto een voorbeeld nemen aan kunstenaarsduo Jennifer Allora en Guillermo Calzadilla. "Een typisch voorbeeld van het zich kritisch uitlaten over historische en eigentijdse geopolitieke onderwerpen op een humoristische en soms dichterlijke manier." Bovenstaand werk was te zien op de 54e Biënnale van Venetië.

Culturele Agenda

Bij Albert Heijn zijn tot 2 september foto's van Bea Moedt te zien.

Rondleidingen Ascencion

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert op de donderdagen 15, 22 en 29 augustus rondleidingen door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het Landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden p.p., koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 8641950 of 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Bloemhof met 'Milkdrops'

In het kader van de herdenking van 150 jaar afschaffing slavernij toont Landhuis Bloemhof het multidisciplinaire project van Nelson González genaamd 'MilkDrops'. Onder auspiciën van Stichting Arte '99 en in samenwerking met het Mondriaanfonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied kon dit project gerealiseerd worden. Het project 'MilkDrops', de eerste in de serie kunstprojecten in het kader van de herdenking van 150 jaar afschaffing slavernij, gaat over het concept borstvoeding dat één van de fundamenten was voor interraciale communicatie.'MilkDrops' documenteert op artistiek niveau de sociale verbinding van de vrouw die andermans kind de borstvoeding geeft. Een historisch ritueel dat één van de fundamenten van de Curaçaose cultuur is geweest. Zwarte vrouwen hebben generaties lang blanke kinderen borstvoeding gegeven wanneer de biologische moeder niet genoeg melk had voor haar baby. Nelson González is geen onbekende op Curaçao. In het jaar 2000 nam hij deel aan de internationale workshop Watamula in en rond Landhuis Knip. Nelson heeft in 2012 ook in Gallery Alma Blou geëxposeerd. De tentoonstelling is te bezichtigen tot en met donderdag 15 augustus. Openingstijden zijn van dinsdag tot en met zaterdag van 09.00 tot 14.00 uur.

Kas di Kultura met 'Libertat'

De tentoonstelling 'Libertat' in de Kas di Kultura Gallery bestaat uit werken van twintig kunstenaars die zich waagden aan dit onderwerp. Geen gemakkelijk onderwerp om dusdanig uit te beelden dat dat gevoel van 'vrijheid' ook bij de toeschouwer wordt opgeroepen. Het is toch wel een gevarieerde tentoonstelling geworden waarbij sterk naar voren komt dat iedere kunstenaar zijn/haar uiterste best heeft gedaan het begrip 'vrijheid' vorm te geven. Ook deze expositie staat in het teken van 150 jaar herdenking afschaffing slavernij, georganiseerd onder de noemer 'Kunst voor Vrijheid'. De deelnemende kunstenaars (enkelen met meer dan één werk) zijn: Anthonie Wijshijer, Audrey Leonora, Ericka de Groot, Gala Martinus, Garrick Marchena, Idamis van Berkel, Joan van Leeuwen, Lorraine Rosalia, Marianne Faydherbe, Merly Trappenberg, Morgaine Parris, Nadya Moron, Nataly Pas, Omar Sling, Pito Polo, Rugia Zimmerman, Sandra Leonora, Vivian Cornet, Wendell Thielman en Wendell Elisabeth.

Maritiem Museum

Het Maritiem Museum huisvest ook een expositie ter gelegenheid van de herdenking van 150 jaar afschaffing van de slavernij met werken van Annemiek Dicke, Rubini (Didi) Dometilie, Karin van Batenburg en een portret gemaakt door Wil Gruzon en Veronique Brongaertz. Openingstijden zijn dinsdag tot en met zaterdag van 09.00 - 16.00 uur.

Kunstmuur Albert Heijn

Op de Kunstmuur bij Albert Heijn zijn tot 2 september foto's te zien van Bea Moedt. Ze maakt al langer prachtige opnames van Curaçao.

Nieuws op cultureel gebied? Stuurt u uw info zo spoedig mogelijk naar agenda.cultuur@gmail.com}

'Vodkadrinker' definitief

'De Vodkadrinker' van auteur Hans Vaders ('s-Gravenhage, 1949) beleeft zijn vijfde en definitieve uitgave.

Vaders schreef 'De vodkadrinker' eind 2011 gedurende een duistere en ontluisterende uitbraak van ziekte, algehele malaise en stilstand, dit na een bizar incident dat hem bijna het leven kostte.

Als cricketliefhebber en fervent aanhanger van het fameuze team van de West-Indies, weet de vodkadrinker dat het leven niet altijd 'cricket' kan zijn; het verloopt meestal niet bepaald eerlijk, het is soms ronduit pervers en bovenal marginaal. Een glorieus afscheid van zijn geliefde eilanden lijkt nu niet meer aan de orde, meent de oude vodkadrinker.
Of wordt het, met de volle fles in het rafelige reisvalies, toch nog - in een striemendwitte sneeuwjacht - die laatste treintocht geëscorteerd door zijn alter ego de zwijgzame Chinees...
Van Willemstad naar het verre oosten van het oercontinent op weg naar zijn uiteindelijke vooraf bepaalde doel en lot, en route naar zijn strikt persoonlijke brug, naar zijn eigen kolkende rivier.

'De vodkadrinker' met beeldende bijdragen van de kunstenaars Marcel van Duijneveldt (cover en illustraties) en Herman van Bergen (portret en illustratie) en een bijdrage van literatuurcriticus en socioloog Brede Kristensen is in een vijfde definitieve en beperkte oplage exclusief te verkrijgen bij Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda. E-mail: seroes@onenet.an

‘Andere blik naar het leven’

Hij heeft zijn eigen stijl. Zijn kunst is herkenbaar. Hij is autodidact. Hij is nog niet heel bekend, maar dat zal niet lang meer duren, want een foto van kunstfotograaf Brett Russel vergeet je nooit meer. Door de lens van een fototoestel ziet hij wat wij niet zien en door dat vast te leggen mogen wij ook meegenieten van oude kunst in een nieuw jasje en gewone por-

Tekst: Judice Ledeboer Foto: Ken Wong

Op het t-shirt van Brett Russel prijkt het logo van zijn reclamebureau Tuna Creative Agency (thisistuna.com).

Brett Russel is geboren en getogen op Curaçao, woonde dertien jaar in Nederland, maar hij vond het tijd worden om terug te gaan naar zijn geboorte-eiland. Sinds een aantal maanden is hij weer op Curaçao, samen met zijn vriendin Kimberly Margarita.

Ze zijn een reclamebureau begonnen, Tuna Creative Agency en hebben hier onlangs hun eerste kind gekregen. Ze zijn de jonge mensen die het eiland verlieten om te studeren en om buitenlandervaring op te doen, maar het leven op Curaçao, waar ze hun jeugd doorbrachten, lonkte en bracht hen weer terug. “Als ik vanuit Nederland naar Curaçao kwam had ik altijd het gevoel dat ik met vakantie was, maar nu heb ik dat helemaal niet. Vanaf het moment dat we besloten om terug te komen was alles in drie maanden geregeld”, aldus Russel.
Drie weken voor de verhuizing brak hij zijn enkel. Dat kwam niet goed uit, want er moest veel gedaan worden. Nu wordt hij gedwongen rust te houden en dat geeft hem de tijd om weer te aarden.
Gebeurtenissen en ingevingen bepaalden zijn leven. Zijn moeder overleed toen hij zestien was. “Toen het pas gebeurd was, was ik er niet mee bezig. Pas in Nederland ging ik haar overlijden verwerken. Daar merkte ik dat ik haar miste. Op Curaçao kon ik altijd wel iets verzinnen om mezelf af te leiden, maar in Nederland zat ik soms twee, drie dagen alleen en dan is het moeilijk om niet aan haar te denken. Het was toen dat ik me realiseerde dat ik voor mezelf ging kiezen. Leven volgens een bepaald patroon is niets voor mij. In Nederland voelde ik me vrijer.”
Hij ging naar Nederland om bewegingswetenschappen te studeren, maar daar stopte hij al na een week mee. Aangezien hij ook heel muzikaal is, hij speelt drums, koos hij ervoor om naar het conservatorium te gaan. Maar Russel had meer interesses. Toen hij een jaar op het conservatorium zat kocht hij een camera. “Dat leek me wel leuk”, zegt hij. “En dat fotograferen beviel me goed. Ik ging toen door met school, drummen en fotograferen.” Hij merkte dat hij zich via zijn camera beter kon uiten en besloot om afscheid te nemen van het conservatorium. Met moeite deed hij dat. Het was tenslotte een sprong in het diepe.
Hij had nooit enige opleiding in de fotografie gehad en koos er toch voor om daarmee door te gaan. “Ik heb altijd geweten dat ik iets moest doen waar ik voor moest oefenen. Geen kantoorwerk, niet achter een bureau. Ik wilde iets met mijn handen doen. Ik sportte veel, tennis, en ik drumde. Alle prikkels die ik in Nederland kreeg verwarden me, maar ik zag wel dat fotografie mijn richting zou worden.” Net zoals iedere jongere van deze tijd googlede hij veel en keek hij ook veel naar YouTube.

Daar leerde hij hoe je iets door een lens kunt zien. Om in zijn onderhoud te voorzien fotografeerde hij op feestjes, maar hij wilde meer. Hij wilde betere foto’s maken, dus kocht hij een betere flitser, en nog één, en een achtergrondrol. Hij liep twee maanden stage bij een fotograaf met wie hij ook een studio deelde. “Ik ben blij dat die fotograaf me onder zijn vleugels nam, want ik leerde veel van hem.” Hij bezocht ook vaak fototentoonstellingen en was vaste bezoeker bij fotomuseum Foam in Amsterdam. “Daar deed ik inspiratie op.”

Russel begon met het maken van portretfoto’s. Hij ging de straat op om mensen te fotograferen en hij merkte dat dat was wat hij wilde. De manier waarop hij mensen portretteerde had hij nog nooit gezien en het ging hem gemakkelijk af. “Het zou bijna stom zijn als ik daar niet mee was doorgegaan”, zegt hij.

‘Toegepaste fotografie’
Hij noemt zijn stijl ‘toegepaste fotografie’. Hij probeert bij de mensen die hij fotografeert iets te triggeren zodat er een bepaalde reactie komt en die wil hij vastleggen. Het lukt hem ook. Zijn fotoportretten zijn gewoon foto’s, maar ze zijn anders op een bepaalde manier. Het is een reactie die hij oproept bij mensen en dat kan gerust talent genoemd worden.
Russel merkte ook dat dat was waar hij goed in was en hij vroeg zich af hoe hij daarmee verder kon gaan. Hij besloot toen om bekende personen te portretteren. Hij belde onder anderen Jörgen Raymann, cabaretier Jandino Asporaat en Jacob Gelt Dekker. Hij vroeg hen of ze hem wilden helpen. “Ik was een beginner en had nog niets op een website zodat niemand kon zien wat ik kon. Maar ze wilden allemaal meedoen en zo kon ik mijn portfolio opbouwen.”

> Als ik doordraaf word ik teruggefloten

Als tegenprestatie kregen de celebraties een door Russel gemaakte foto. Russel dacht dat hij op deze manier genoeg in huis had om aan werk te komen, maar een tocht langs reclamebureaus bracht niet veel op. Hij moest het hebben van mond-op-mond-reclame en via referenties. De foto’s van de bekende Nederlanders werden gebruikt bij shows en in advertenties en op die manier kreeg de stijl van Russel meer bekendheid en dat leverde opdrachten op.

Je maintiendrai
“Ik heb veel ideeën en dan kan ik doordraven, maar als ik doordraaf word ik teruggefloten door de lijn van het leven.” Hij ziet in dat hij vooral zijn eigen ideeën moet uitwerken en dat hij daar iets mee moet doen. Op het moment is hij bezig met zijn project ‘Je maintiendrai’. Net zoals zijn andere ideeen heeft het uitvoeren van dit idee veel tijd nodig gehad. Een idee groeit maandenlang in zijn hoofd. Uiteindelijk wordt het tastbaar door het uit te voeren. Maar er moet ook geld gespaard worden om een project te kunnen uitvoeren.
Voor dit project huurde Russel een studio, moest achtergronden maken, verf kopen en kleding regelen. Om de effecten te krijgen die hij wilde, moest hij zelfs een speciale camera huren. “Ik wilde meer detail in de schaduwen leggen en dat kon alleen met een speciale camera.” Dit gehele project kon hij ook niet alleen en hij had ook hulp nodig van anderen. Vrienden en kennissen hielpen hem. “Als je een foto ziet realiseer je je niet dat we een halve dag bezig waren met één foto”, aldus de kunstenaar.

De foto’s zijn stillevens. Het zijn fragmenten uit schilderijen uit de 17e eeuw met een tintje 2013 erin verwerkt. Er zijn nu zes foto’s van de serie die Russel wil maken. Met deze zes foto’s exposeert Russel al, in Nederland, onlangs voor de CTB in Peking, in New York en in juli in San Francisco. Van iedere foto is er een bepaalde oplage gemaakt. De foto’s zijn te koop via zijn website. De foto die niet mag missen in de serie is de Nachtwacht van Rembrandt. Russel is bezig om te kijken of hij die op Curaçao kan maken. De scène op de foto moet helemaal geënsceneerd worden. Wie, wat, waar, de kleding en spullen.
Door zijn gebroken enkel kan hij nog niet veel doen. “Ik probeer het te accepteren, maar dat is niet gemakkelijk”, geeft hij toe. Hij wil beginnen. Hij heeft de energie en de ideeën en hij wil zo min mogelijk afhankelijk zijn van anderen. Zo heeft hij het altijd gedaan.
Primair wil Russel bezig zijn als fotograaf en hij wil zich vooral blijven ontwikkelen binnen de fotografie. Hij wil als kunstfotograaf werken, maar hij ziet ook wel dat dat moet groeien. Zijn fotografiekunst wordt al wel opgemerkt, maar hij kan er nog niet van leven. Hij wil zijn vriendin bij haar werkzaamheden voor het reclamebureau ondersteunen en daar ziet hij zeker een markt. Fotografie is volgens hem heel goed in te zetten voor reclame- en marketingdoeleinden. Hij vindt het vooral leuk om bezig te zijn met het verzinnen van creatieve concepten voor marketing. “Ik mis hier echte relevante creativiteit. Daarom wil ik een balans zien te vinden tussen kunst en adverteren. Het meest ideale zou zijn als de advertentiewereld mij benadert voor mijn kunst.”

Exposeren grootste ambitie
Zijn grootste ambitie ligt toch wel bij het exposeren. Hij deed mee aan de Caribbean Diaspora Art. Dit was een expositie waar Caribische foto-kunstenaars die elders wonen zich presenteren. Eind mei hangen foto’s van Russel in museum Young in San Francisco. Daar hangt hij met zijn serie ‘Yu di Kòrsou’. Dit is een serie van 24 foto’s van allemaal yu di Kòrsou. Vrienden, kennissen en anderen lieten zich gewillig fotograferen en het resultaat is een prachtige serie van allemaal mensen, geboren en getogen op Curaçao.

Russel is er klaar voor. Hij is blij om weer terug te zijn op zijn geliefde eiland. “Er vallen mij dingen op die ik vroeger niet zag. De kleuren bijvoorbeeld.” Hij kijkt ook anders naar het leven en het eiland door zijn vele ervaringen in zijn nog jonge leven, hij is pas 32. Via zijn fotografie wil hij de wereld laten zien en door zijn ideeën uit te werken en projecten uit te voeren laat hij zien dat men anders naar dingen kan kijken. Het is niet zoals je denkt dat het is. Zijn foto’s zijn daar het bewijs van.

Letra

Herman Piso
Herman Piso (1951) die zijn jeugd doorbracht op Curaçao en later bouwkunde in Nederland studeerde, publiceerde onlangs zijn eerste roman. Een verhaal dat zich twee eeuwen geleden in Afrika afspeelde toen mensen daar werden geronseld om als slaven verkocht te worden aan Hollanders, Portugezen enz. Titel: ‘Kanaä: Zal ik haar ooit terugzien?’ Een jong stel, Mkatula en Kanaä, vlucht het bos in om aan het geronsel, dat mensen tot materiële objecten reduceert, te ontsnappen. In hun vluchtpoging raken ze elkaar kwijt. Ze slagen er niet in uit handen van de onbarmhartige ronselaars te ontkomen. Gescheiden worden ze per schip over de oceaan vervoerd naar onbekende bestemming, het Caribische gebied. Het verhaal poogt de fysieke en vooral emotionele verschrikkingen van twee jonge mensen die elkaar en hun geboorteland kwijtraken, te verwoorden. Sommige lezers zullen het een ontroerend verhaal vinden. Andere lezers zullen moeite hebben met het melodramatische karakter dat op gespannen voet met de geloofwaardigheid ervan staat.

Lydia Davies
Lydia Davies (1947) ontving dit jaar de Man Booker International Award voor haar excellente korte verhalen. Varieties of Disturbance (2007), Samuel Johnson Is Indignant (2002), Almost No Memory (1997), Break It Down (1986). Sommige niet langer dan 1 of 2 zinnen, andere verhalen iets langer, maar altijd kort.

Soms ‘flash fiction’ genoemd. Ze schreef ook een roman The End of the Story (1995). Op de vraag of die ultrakorte teksten wel verhalen mogen worden genoemd, was haar antwoord: “ Ja, zolang er maar een verhalend element in zit. En dat hoeft niet meer te zijn dan een ‘ze zei...’, zolang het maar voldoende tijd-en-ruimte-werkelijkheid bezit om naar de lezer te worden getransporteerd.” Gevraagd naar de reden waarom zoveel van haar personages iets autistisch hebben, merkt ze op dat er in onze hoofden continu een verhaal rondwaart. Als iemand ons iets vraagt, toont ons antwoord altijd een deeltje van dat verhaal. Alleen maar een deeltje. Ieder verhaal is deel van een groter verhaal, waarnaar de partner in de dialoog zelf moet gissen.

Eenzaam: Niemand belt me op. Het heeft geen zin het antwoordapparaat te checken, want ik ben de hele tijd thuis. Als ik naar buiten ga, kan iemand me bellen. Dan kan ik het antwoordapparaat checken als ik terug kom.

Ars Poëtica

De raffinaderij fakkelt af

Voor Nicole Henriquez

Helse, flikkerende vlammen

likken met hun vurige tongen
aan wolken en longen.

Roet bedekt alles
in rouw,

kleurt zwart
mijn gemoed.

Zwavelgeur knijpt
dicht de keel.

Het ruikt naar hel,
het stinkt naar geld.

Walter Palm (walterpalm.com)
Sierlijke golven krullen van plezier (2009)

Huntu Kòrsou

Op (de) goede hoop

Er is goed nieuws in het land van het 'afvalbeheer', want onlangs is Zeelandia een recyclingcentrum rijker. Milieu- en recyclingbedrijf Green Force in de persoon van Timo Brouwer is hier verantwoordelijk voor.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Burgers kunnen bij dit centrum, dat zich op het parkeerterrein van Albert Heijn bevindt, aluminium blikjes en plastic PET-flessen deponeren die vervolgens door het recyclingbedrijf verwerkt en geëxporteerd worden voor hergebruik. Een fantastische ontwikkeling mag ik zeggen. Wij zijn goed op weg richting een bewustere samenleving, waarbij efficiënt wordt omgegaan met grondstoffen. Pabien Curaçao en danki Green Force!

Maar hoe zit het met het hergebruik of recyclen van andere 'afvalstoffen' als (kranten) papier, kleding en batterijen? Hiervoor zijn nog geen afvaldepots met als doel om deze spullen te hergebruiken of te recyclen. Helaas komt dit afval bij de landfill op een hoop terecht, maar niet de juiste. En er wordt vervolgens niets mee gedaan. Zonde van alle energie en grondstoffen. Ik zou graag zien dat al deze waardevolle producten niet op deze hoop, maar op de 'goede' hoop zouden belanden. Die van recycling en hergebruik. Maar wanneer dat zover is, dat is 'the big question'.

Beste lezer, ik zit met een dilemma. Ik woonde en werkte jarenlang in Nederland en ben eraan gewend geraakt om afval te scheiden. Van groen tot grijs. Het is helemaal verankerd in mijn 'systeem'. Het heeft even geduurd voor dit gedrag een vanzelfsprekendheid is geworden. Een kennis van mij gaf ooit aan dat het minimaal drie weken duurt voordat een nieuwe handeling een gewoonte wordt. Maar dan moet je wel de intentie hebben om het oude gedrag gedag te zeggen. Want anders werkt het niet.

Bijna vijf jaar ben ik weer terug op dit eiland. En één van de dingen waar ik echt aan moest wennen en wat eigenlijk nog steeds niet lukt is alles maar in de afvalbak te gooien. Voor mij betekent dat goed gedrag waarin moeite is gestoken om aan te leren, in één keer overboord wordt gegooid en weer op de oude voet wordt verdergegaan. Het is alsof ik een positieve eigenschap van mijzelf moet uitbannen, omdat de omgeving dit ziet als nutte- of waardeloos. Nee mensen, dit kan ik niet over mijn 'groene' hart verkrijgen. Dit is tegen de wet van het respect voor onze omgeving. Bovendien kan ik dit gedrag niet verkopen aan mijn kinderen. Ik heb immers naar hen toe een voorbeeldfunctie te vervullen. Ik wil hen laten zien dat papier in de papierbak thuishoort en niet op een grote stinkende afvalberg.

Ik wil dolgraag doorgaan met afvalscheiding, maar de mogelijkheden die dit eiland te bieden heeft, laten te wensen over. Dit is een duurzaam dilemma waar ik al een hele poos mee zit. Maar ik zou geen praktische idealist zijn als ik geen 'oplossing' had gevonden voor dit dilemma. Mijn partner en ik moeten regelmatig voor werk naar Nederland. De bijna lege koffers die meegaan zijn bij uitstek geschikt om te vullen met oude kranten en kleding die in Nederland wel 'op de goede hoop terecht komen'. Voor nu is dit een bewuste keuze om mijn afval zo goed mogelijk te scheiden. Totdat hopelijk op een dag Zeelandia een recyclingcentrum voor papier en kleding rijker is.

Huntu Kòrsou

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Vleermuizen

Een van de meest intrigerende zoogdieren op onze eilanden is de vleermuis. Iedereen heeft er weleens één gezien. Tijdens Halloween is er altijd wel iemand gekleed als een vampier.
Er zijn maar drie van de 1200 vleermuizensoorten die bloedzuigen, de zogenoemde vampiervleermuizen in Zuid-Amerika. Niet zo ver weg, maar zij hebben niet de neiging grote afstanden af te leggen. Een van onze vleermuizen wel, de leptonicterus curasoae. Ze wegen gemiddeld tussen de 20 en 25 gram. En kunnen dus zo maar 100 km afleggen. Dat is meer dan Curaçao lang is. We hadden laatst dan ook het genoegen om tijdens een 'bat survey' een op Bonaire geringde leptonicterus te vangen. Ook op Aruba is een leptonicterus gevangen die op Bonaire geringd was. deze doen zich te goed aan nectar en insecten.
Er zijn op Curaçao ook minuscule vleermuisjes van 4 gram die alleen insecten eten. In totaal krijgen we tijdens het vleermuizenonderzoek gemiddeld 5 verschillende soorten in onze netten. Er horen er meer te zijn, maar sommige soorten zijn helaas al uitgestorven op Curaçao.
Ik ben een van de gelukkige hardcore-vrijwilligers die zich afgelopen jaar om de twee maanden in weer en wind, door stof, modder en pikahagen en langs rotsformaties worstelde om onze vleermuizensoorten te bestuderen. Behalve catch en release zijn er ook 'samples' genomen en daar gaan we nog even mee door. We proberen uit vinden of onze vleermuizen ziektekiemen bij zich dragen . Nu, bloed afnemen bij een vleermuis van 25 gram is heel wat andere koek dan bij een papegaaitje van hetzelfde gewicht. Al was het alleen al dat een papegaaitje veel minder lenig is en geen teentjes heeft aan het eind van zijn vleugel die ook tegenwerken. Met enthousiaste teams wordt op Bonaire, Aruba en Curaçao naarstig gewerkt om extra informatie te vergaren.
Wist u dat we ook visetende vleermuizen hebben? De noctilio. Machtig mooi om ze te zien vissen onder meer bij de saliñas van Jan Kock. Je kan ze bijna op reuk identificeren. Het eten van vis en slapen in dezelfde grot of nis die je onderpoept is niet bevorderlijk voor een aangename geur. Als u 's avonds over de kade of de Pontjesbrug loopt en aparte vogels langs het water ziet scheren, kijk dan nog eens goed. De kans is groot dat het om een vissende vleermuis gaat!
Vleermuizen vullen een belangrijke niche in het ecosysteem. Ze zorgen voor de polinisatie van planten, bomen en cacti. De kadushi, datu en de agave hebben er ook baat bij. Zonder vleermuizen geen tequila! Wat veel mensen vergeten is dat ze ook erg belangrijk zijn voor het in toom houden van de insecten. Ze zullen niet zomaar mensen aanvallen, maar hebben moeite met plafondventilators en windmolens. Dus als die op de vleermuisuurtjes uit kunnen of op standje heel langzaam, dan is dat erg fijn.

Mocht u informatie willen delen over vleermuizen of hierover meer te weten willen komen. Bat Conservation Curaçao heeft een eigen Facebook-pagina die 'geliked' kan worden. Maar *seriously bats? I have learned to love them*, ze zijn echt supercool!

De leptonicterus curasoae.

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Te verstuiven vloeistof; 5. eenheid van lichtgevoeligheid; 8. plavuis; 13. bloei; 14. dopheide; 16. wrede heerser; 17. boom; 18. noodsignaal; 19. plaats in de Ardennen; 21. gemalin van Aegir; 22. heilige vogel; 25. kinderspeelgoed; 27. bijbelse figuur; 28. lange smalle ondiepte in zee; 30. vergiffenis; 32. snel; 33. wijnsoort; 35. volksdichter; 37. spil; 38. mannelijk dier; 39. rivier in België; 40. bolgewas; 41. stad in Japan; 43. sterk hellend; 45. blaasinstrument; 47. krachtig; 49. een zekere; 50. muziekteken; 52. diepe afkeer; 54. uitgelezen mogelijkheid; 56. roem; 58. familielid; 60. bewonderaar; 61. Engels lidwoord; 63. kraaiachtige vogel; 65. panel; 67. edelgas; 68. boete; 69. ontsteking aan een vinger; 70. misère.

VERTICAAL:
1. Beroemdheid; 2. dik boek; 3. overblijfsel; 4. soort slee; 5. kunst (Lat.); 6. muzieknoot; 7. verzuchting; 9. voegwoord; 10. plaats in Spanje; 11. tijdperk; 12. brandbaar koord; 14. godin van de dageraad; 15. vis; 18. deel van een hengel; 20. zelfkant; 23. leidster van een groep welpen; 24. deelgenoot; 26. nijdig; 27. voegwoord; 28. interest; 29. dun bladmetaal; 31. eiland van de Nederlandse Antillen; 32. ambacht; 33. goudgewicht; 34. gevangeniskamer; 36. projectieplaatje; 42. heerschappij; 44. bouwland; 46. regenjas; 48. voormalige Chinese leider; 50. rivier in Polen; 51. de gezamenlijke journalisten; 53. fijn; 54. toiletartikel; 55. verlangen; 57. bedorven; 59. handwarmer; 60. energie; 62. op welke wijze; 64. bazige vrouw; 66. file; 67. Engelse ontkenning.

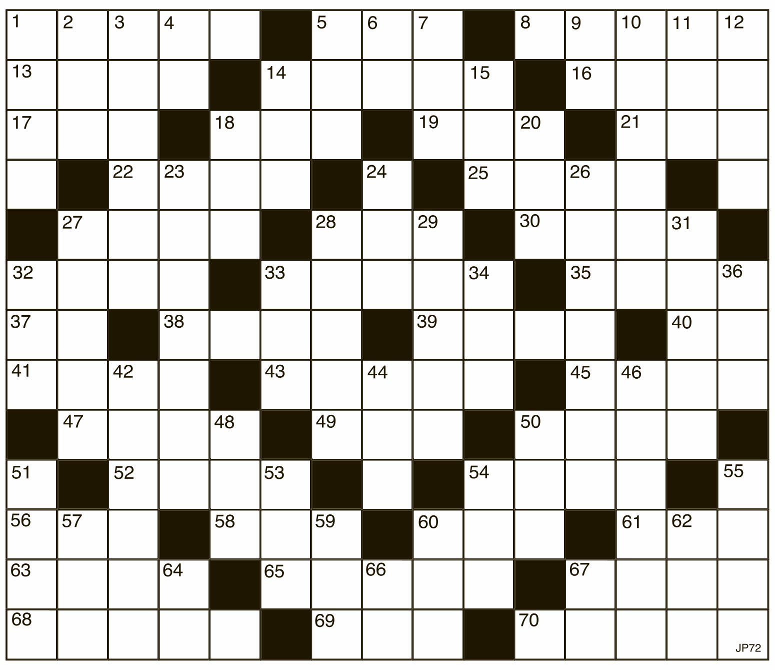

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Juan Dirksz
Wayaca 69
Aruba

R. Pieternella
Tamanacostr. 13
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

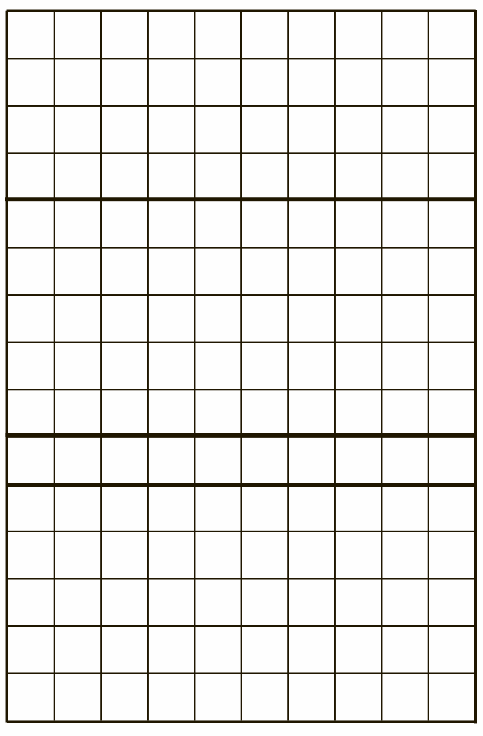

1. Snelheidswedstrijd, plan voor een weg, krukaskast;
2. dierenverblijf, paringsgedrag bij vogels, vuilnishoop;
3. keukengerei, sleepnet, lange rij;
4. hoofdstad van Letland, ruig, vis;
5. inwendig orgaan, koningin, horizon;
6. deel v.e. vaartuig, nietig, verkoophuis;
7. draaikolk, naar omlaag, epiloog;
8. loven, afhouden, donder en bliksem;
9. Oudiers alfabet, tropische vrucht, verkeer;
10. luizenei, anti, lange dunne lat.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

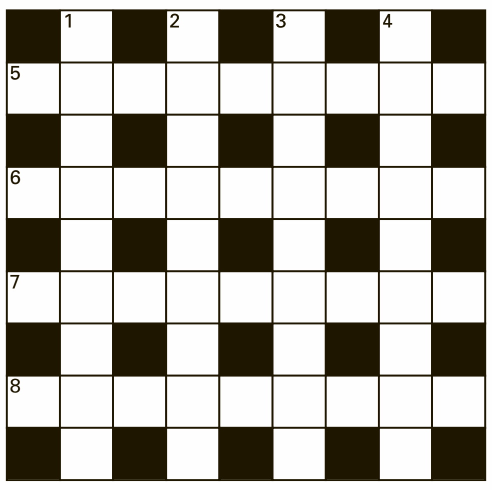

HORIZONTAAL:
5. Bang om de smaak te pakken te krijgen (3);
Rossen rossen (8);
6. De snelheid van de vorst (6);
Hierdoor loopt een kikker met vaart (7);
7. Het gevolg van een verdrag tussen pijprokers (5);
Uitgesproken reeksen in zaken (8);
8. Stuk in bedrijf (4);
Dit dier heeft weinig uitdrukking (7):

VERTICAAL:
1. Juist niet bedoeld om iemand op te knopen (8);
Haalt nauwkeurig over (6);
2. Streng opgelegd (5);
Perfect uitvoeren (6);
3. Het geluid van geld (4);
Naar binnen, dan zit je goed (8);
4. Zakt hij voor zijn rijbewijs? (7);
Bier opslaan in Assen (7).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

R	E	V	E	S	T	R	A	W	Z	K	I	P
E	N	D	R	I	T	N	IJ	P	L	E	E	K
G	E	N	W	O	T	A	N	I	H	C	W	E
A	L	A	T	O	L	A	R	A	I	E	S	U
M	E	L	E	V	E	L	M	T	L	T	N	R
I	B	R	N	N	Z	U	E	D	L	O	R	M
E	B	E	S	E	E	R	E	A	O	IJ	R	E
V	I	K	O	R	G	R	K	R	L	E	N	E
A	K	K	E	N	S	A	D	A	D	T	C	S
L	L	I	P	C	P	E	T	N	E	I	N	T
C	E	K	H	T	R	N	A	G	D	T	A	E
N	B	A	S	L	E	L	E	V	W	A	R	R
E	A	A	I	R	T	N	A	C	L	N	F	H
P	L	N	E	E	Z	IJ	W	I	E	O	L	B
Y	G	O	H	E	E	N	I	R	A	M	O	T
T	T	S	T	B	O	E	D	A	P	E	S	T

Bloeiwijze
Boedapest
Chinatown
Citer
Enclave
Erwtensoep
Ever
Franc
Gezel
Image
Keelpijn
Keurmeester
Kibbelen
Kikkerland
Kwelderschaap
Label
Lastpak
Marine
Noorderling
Pikzwart
Renvooi
Reuma
Shetlander
Startlijn
Tegenzet
Titan
Toerental
Typen
Ulaan
Vloot

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

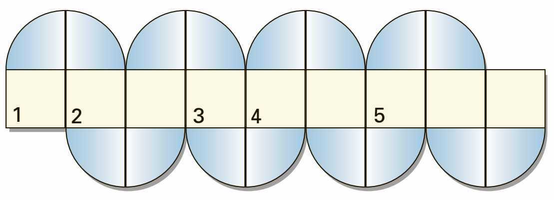

1. Citrusvrucht; **2.** koppotig weekdier; **3.** geluidloos; **4.** vallende ster; **5.** bedisselen.

© Puzzelland/130810

SUDOKU

	3		1	2		6		
				5		8		2
6			9				1	4
	7	9		8			6	
4					2	5		
		3			9			
		8	6				2	
7					3		8	1
	4			9			3	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

5	8	3	6	7	9	1	4	2
9	4	2	8	5	1	6	3	7
7	6	1	3	2	4	5	9	8
3	5	6	4	8	7	2	1	9
2	9	7	1	6	5	4	8	3
4	1	8	2	9	3	7	6	5
1	3	5	9	4	2	8	7	6
6	2	9	7	1	8	3	5	4
8	7	4	5	3	6	9	2	1

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Dwangmatig; 8. kiem; 11. hoe; 12. ran; 13. kok; 14. io; 16. leb; 18. eau; 19. as; 20. dol; 22. ram; 24. gen; 25. art; 26. erop; 28. hamar; 30. game; 31. bun; 33. til; 34. dalen; 36. maki; 37. maal; 38. inept; 40. nog; 42. som; 45. mars; 46. kebab; 48. paus; 50. puf; 51. wie; 52. tot; 54. lub; 55. uw; 56. nel; 58. ara; 60. ra; 61. noe; 62. miv; 64. ecu; 66. span; 67. veranderen. VERTICAAL: 1. Duiden; 2. ah; 3. nol; 4. geer; 5. ar; 6. tak; 7. in; 8. kou; 9. ik; 10. mesten; 13. kan; 15. oor; 17. bah; 18. eer; 19. armee; 21. lob; 23. matinee; 24. galmgat; 25. aal; 27. pumps; 29. mi; 30. galop; 32. nat; 34. das; 35. snauw; 38. impuls; 39. erf; 41. ob; 43. mal; 44. ijsbaan; 46. kil; 47. boa; 49. uur; 51. wee; 53. tred; 56. non; 57. mir; 59. ace; 61. na; 62. me; 63. va; 65. ur. **Crypto-overlapper:** Horizontaal: 5. Verweerom; 6. aspectrum; 7. pafzakmes; 8. beverlies. Verticaal: 1. Wegslaken; 2. zwoelziek; 3. bestekels; 4. volumeren. **Anagram:** 1. deen-bende-bekend; 2. bles-sabel-aalbes; 3. list-stiel-liefst; 4. geur-terug-urgent; 5. peer-repel-sleper; 6. arts-aster-taster; 7. rest-stere-rekest; 8. klei-lakei-akelei; 9. doel-dolen-doelen; 10. keet-sekte-ekster; Gevraagd woord: BALUSTRADE **Woordzoeker:** KNUFFELAAR **Puzzelslang:** 1. Brio; 2. onereus; 3. sept; 4. turbine; 5. ergeren. Het sleutelwoord luidde: BORSTBEEN

Aubergine, een veelzijdige groente

Imam bayildi, mous-saka, ratatouille, baba ghannouj... veel bekende internationale gerechten worden er gemaakt van aubergine.

Tekst: Miriam de Windt

De smaak is bitter tot neutraal en zit voornamelijk geconcentreerd in de schil. Het voordeel van een neutrale smaak is dat aubergine met vele soorten ingrediënten kan worden gecombineerd. Vandaar de vele bekende gerechten.

De aubergine kan hier bij ons heel goed groeien en is gemakkelijk te planten, het hele jaar door. Zelf planten betekent dat u gelijk een biologische werkwijze kunt hanteren en ook vaker aubergine kunt klaarmaken.

Analyserend

Uit de analyse kunt u opmaken dat deze koekjes bijzonder rijk zijn aan vezels en vitamine C. Ook leveren ze een goede hoeveelheid aan kalk, ijzer en de B-vitamines. Deze goede voedingsstoffen worden voornamelijk geleverd door de aubergines, ei, kaas en het paneermeel.

Daarentegen levert dit gerecht ook iets teveel van enkele voedingsstoffen die minder gunstig zijn voor uw gezondheid; te weten vetten, cholesterol en natrium (zout). Het cholesterol is voornamelijk afkomstig van het ei. Het zout komt uiteraard van het zout in het recept en... het paneermeel! Ongelofelijk en onverwacht, maar toch waar. Paneermeel wordt gemaakt van brood en brood bevat eigenlijk veel zout. Het brood wordt geroosterd, waardoor het vocht eruit gehaald wordt. Het gehalte aan zout wordt verhoudingsgewijs hoger in de droge massa.

Paneermeel is echter een onvermijdelijk ingrediënt in dit recept om het vocht van de aubergines te binden. Anders vallen de koekjes uit elkaar. Indien u het zout in de koekjes wilt verminderen, kunt u paneermeel vervangen door een ander bindmiddel (bijvoorbeeld bloem of maizena). Ook kunt u zelf paneermeel maken van zoutarm brood. Natuurlijk kunt u ook het zout in het recept weglaten. Dit betekent een reductie van 2 procent van het totaal aan zout in het gerecht. Als u paneermeel vervangt, betekent het een reductie van 5 procent van het zout. Vitamine B1 gaat weliswaar ook iets achteruit.

De hoeveelheid vet is afkomstig van de olie om in te bakken. Dus het is zaak om de olie goed te verhitten, zodat de koekjes meteen dichtschroeien en dit verhindert dat al teveel vet wordt opgenomen. Of u kunt ze bakken op een met olie ingesmeerde bakplaat of koekenpan met dikke bodem.

Aubergine

Zoals u waarschijnlijk al weet, is de aubergine familie van de nachtschade. Aubergine is onder meer familie van de aardappel, tomaat, paprika, antroewa en tabak, die ook tot de nachtschadefamilie behoren.

Aubergine dient u nooit rauw of onrijp te eten. Een goed rijpe aubergine is donkerpaars van kleur. Een onrijpe heeft een rood/groene vlam. Onrijpe aubergines bevatten solanine.

Bij inname van teveel solanine kunt u bepaalde symptomen waarnemen, zoals diarree, misselijkheid, het uitbreken van zweet en ademnood. Door koken of bakken wordt solanine niet afgebroken, maar wordt wel lager. Solanine lost op in kookvocht. Dus dit kookvocht is niet meer geschikt om te gebruiken voor andere gerechten.

Aubergine bevat heel weinig calorieën. Het vruchtvlees is echter als een spons en kan derhalve veel vet opnemen wanneer u het gaat bakken of frituren. 14 Calorieën per 100 gram aubergine kan stijgen tot boven de 300 calorieën bij bakken/frituren door het geabsorbeerde vet.

Een lekkere aubergine is jong, stevig en niet te groot. De steel dient mooi groen te zijn. De bitterheid is er meestal uit gekweekt. Maar als u er toch iets aan wilt doen:

Snijd de aubergine in plakken, bestrooi met grof zout. Leg de plakken op elkaar en leg ze onder druk (bijvoorbeeld een verzwaard bord) gedurende een half uur om het vocht eruit te laten trekken. Afspoelen en goed droog deppen en u kunt de aubergine koken, stoven, bakken of frituren. Doordat het vocht eruit loopt, bevat het uiteindelijk ook minder solanine.

In het boek van Dinah Veeris ‘Remedi i kustumbernan di nos grandinan’ staan verschillende goede adviezen met betrekking tot de aubergine. Hoe deze geplant kan worden, waarvoor en hoe aubergine medicinaal gebruikt kan worden, dit volgens ouderen.

Voedingswaarde voor 1-persoonsportie

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	%DAH
Calorieën/ kJoules	176/ 739	9 %
Natrium	260 mg	13 %
Eiwitten	8 g	8 %
Kalk	91 mg	13 %
Vetten	8 g	12 %
IJzer	2.1 mg	14 %
Verzadigde vetten	2 g	10 %
Vitamine A	77 mcg	9 %
Vitamine B1	0.2 mg	20 %
Vitamine B2	0.25 mg	19 %
Vitamine C	33 mg	47 %
Cholesterol	48 mg	1 7 %
Koolhydraten	19 g	8 %
Voedingsvezels	10 g	33 %

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May

Aubergine-koekjes

Ingrediënten:

Circa 2,5 pond aubergine
2 tenen knoflook, schoongemaakt en fijn gehakt
2 eetlepels grof gehakte Italiaanse peterselie
1/2 cup paneermeel
2 eetlepels geraspte Parmezaanse kaas
1 ei, losgeklopt
1/2 theelepel gemalen komijn
1/4 gemalen coriander
1/2 theelepel gemalen rode peper
zout en vers gemalen zwarte peper naar smaak
Olijfolie om te bakken

Bereidingswijze:

De aubergines in de oven grillen of in een microwave zacht maken.
De pulp uit de aubergine nemen en in een zeef laten uitlekken.
De pulp in een kom met de knoflook, de peterselie, de paneermeel, de kaas, de komijn, de coriander en de peper mengen en op smaak brengen met zout en peper.
Van het mengsel kleine koekjes vormen en in een koekenpan in de olijfolie bruin bakken.

Voor 4 personen als voorgerecht of snack.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Torres Gran Viña Sol, Spanje

Druivensoort: **Chardonnay & Parellada**
Streek: **Penedès, Spanje**
Kleur: **Volgeel**
Geur: **Perzik en eiken**
Smaak: **Geel steenfruit met hout**

Voor de aubergine-koekjes raad ik u een Spaanse Chardonnay van het klassieke wijnhuis Torres uit de Penedès aan.
In dit milde méditerrane klimaat even ten zuiden van Barcelona geeft de Chardonnay een verrassende wijn met een subtiele geur van eikenhout, waarin het kleine aandeel van de lokale Parellada-druif een bijzondere frisheid geeft.
Een wijn met een goede balans tussen rijpe tonen en eiken aan de ene en een tegenhangende frisse toon aan de andere kant en dat is nu precies belangrijk bij deze aubergine-koekjes met koriander, komijn en rode peper omdat aubergine altijd iets vlezigs heeft, maar ook goed tegen frisse appelzuren kan die het geheel een betere smaakverhouding geeft bij de Parmezaanse kaas en peterselie.
Probeer het maar eens en u zult ervaren hoe goed dit samen gaat.

Santé!
Erik van Kampen, sommelier

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Pink bubbels, dé trend van 2013

Rosé-champagne heeft lange tijd een wat nuffig imago gehad. Hij werd gelinkt aan oude rijke dames die van champagne drinken hielden en er vooral op uit waren om via roze bubbels in een chique fles hun sociale status en luxueuze levensstijl te etaleren.

Tekst: Erik van Kampen

Wijnliefhebbers keken er op neer, net zoals rosé in de stille wijnen nog altijd op zoek is naar zijn erkenning als volwaardige wijn. Misschien zit de kleur daar ietwat tussen: roze is nu eenmaal een wat fletse kleur, die snel geassocieerd wordt met een gebrek aan karakter en aanstellerig gedrag.

In de stille wijnen werd rosé geleidelijk aan opgewaardeerd. Vooral sinds de opkomst van de Aziatische keukens werd hij als maaltijdwijn ontdekt. Wijnbouwers gingen meer moeite doen om goede rosé te maken en vinifieerden hem met dezelfde zorg als rode wijn. De druivenschillen worden gewoon minder lang in het gistende sap gelaten, zodat zij minder kleurstof en tannine afgeven. Daardoor krijgt de wijn zijn roze kleur, maar ook een stukje karakter en structuur mee.

Heeft de Champagnestreek hier lering uitgetrokken? In ieder geval hebben de champagnehuizen de kwaliteit van hun rosé verbeterd, en dat begint bij de stille basiswijn (die een tweede keer gist op de fles waardoor de bubbels ontstaan).

Het mengen van verschillende wijnen kent een lange wijntraditie in de Champagne.

De roze basiswijn wordt verkregen door rode bij witte wijn te voegen, beide moeten wel uit de Champagne afkomstig zijn. Dat leidt niet noodzakelijk tot een slecht resultaat, als je de champagne nadien maar tijd genoeg geeft om harmonisch te versmelten. Maar in het streven naar kwaliteitsverbetering wordt de rosé-basiswijn nu steeds vaker gevinifieerd, de schillen van de blauwe druiven blijven een tijd in het sap, en geven daar hun kleur en smaakstoffen af.

Na de tweede gisting op de fles brengen de beste rosé-champagnes verscheidene jaren door op hun droesem, waardoor het karakter van de Pinot Noir nog versterkt wordt. Dat is volgens mij noodzakelijk om van echte goede rosé-champagne te kunnen spreken. Waarom zou je een rosé maken als hij niet het karakter van Pinot Noir meekrijgt? Dat wil zeggen: die pittige aroma’s van klein rood fruit, het snoeperig-zoet van het vruchtvlees en tegelijk zachtbitter van de pitten en schillen, zo typisch voor (jonge) Pinot Noir. Goede rosé-champagnes kunnen ook prima verouderen, krijgen dan gekonfijte toetsen en uiteindelijk aardse aroma’s, net zoals rode Bourgogne.

Die evolutie heeft alles te maken met het streven van de champagnehuizen om uit hun beperkte niche van het aperitief te breken en champagne als een volwaardige wijn neer te zetten, die een hele maaltijd lang kan meegaan. Een rosé-variant is in het assortiment dan vaak een must, omdat hij het beste geschikt is voor vleesgerechten. Ik maakte ooit een ‘diner au champagne’ mee bij Veuve Clicquot in Reims, en toen werd een rosé geschonken bij lamsbout, een verrassende en voortreffelijke combinatie.

Toch blijft rosé-champagne commercieel gezien nog marginaal (minder dan 5 procent van de productie). Meestal is hij ook duurder dan witte champagne en raakt hij alleen al daardoor moeilijker verkocht. Maar net zoals een weinig verkocht sportmodel in een gamma van auto’s, kan hij een belangrijke rol spelen in het globale imago van een merk. De grote champagnehuizen kunnen niet zonder de distributie via supermarkten. Daar verkopen zij hun basisproducten in grote hoeveelheden. Maar als je merknaam alleen daar gezien wordt, kan dat op termijn een negatief effect hebben. De omgeving van een supermarkt strookt uiteindelijk niet met het beeld van luxe dat de champagnehuizen graag verspreiden. Vandaar dat zij geregeld de aandacht vestigen op hun exclusievere cuvées.

Die tonen onmiskenbaar aan dat zij wel degelijk de kennis en het talent bezitten om uitzonderlijke kwaliteit te leveren, wat je niet altijd zou afleiden uit hun basisproducten waar vaak voorrang wordt gegeven aan kwantiteit.

De absolute top in rosé-champagne wordt volgens mij bereikt door het bekende merk Veuve-Clicquot met haar ‘Cuvée Grande Dame Rosé Vintage’. Ooit gecreëerd voor een bijzondere huwelijksvoltrekking binnen de familie van dit bijzondere huis.

Sindsdien wordt deze rosé alleen in de beste jaargangen gemaakt (het is dus een millésimé), en in zeer beperkte hoeveelheden. Hij is zeer duur, maar steekt met kop en schouders boven de concurrentie uit. Dit is rosé-champagne van het allerhoogste niveau, ongeëvenaard qua finesse en complexiteit, met een structuur die tegelijk gracieus en krachtig is. De goedkopere ‘Cuvée Rosé Brut’ kan je hiermee natuurlijk niet vergelijken, maar is toch ook een hele mooie champagne.

Er zijn zelfs champagnehuizen die qua kwaliteit beter overweg kunnen met rosé dan met witte champagne.

Het prachtige champagnehuis Ruinart scoort dan weer in beide soorten goed: dit is een huis van uitstekende kwaliteit dat altijd uitmuntende producten aflevert.

Kan je ook in lagere prijsklassen van rosé-champagne genieten? Gelukkig wel. De beste verhouding tussen prijs en kwaliteit vond ik bij Gloria Ferrer Blanc de Noir (lichtroze, VS) en Sperone Rosé Imperial (Italië).

Mooi versmolten, prachtig schuimend, met een perfect evenwicht tussen zoet, zuren en bitters, en een heerlijk verkwikkende afdronk.

Volop keuze dus in roze bubbels, met recht dé trend van 2013.

À Votre Santé
Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

Mens & Werk

Teamcoach zorgt voor verhoging productiviteit

Juist in tijden van crisis is het belangrijk dat managers hun werknemers inspireren en motiveren. Dit is belangrijk om de werknemers gezond te houden. De crisis zorgt voor onrust en veel mensen krijgen daar spanning van en zijn niet in staat om naar behoren te presteren.

Tekst: Judice Ledeboer

Aan alle kanten vinden bezuinigingen plaats en werknemers vrezen voor hun baan. Het ziekteverzuim neemt toe en door de afwezigheid van deze werknemers worden de andere werknemers extra belast. Kortom, de crisis heeft invloed op de gezondheid van werknemers. Er ligt nu een extra taak bij de managers, die ervoor moeten zorgen dat hun werknemers, juist in deze tijd van crisis, gezond blijven.

De Amerikaanse prof. in de organisatiepsychologie en gezondheid Cary L. Cooper, houdt zich bezig met gedrag op de werkvloer in tijden van crisis en de gevolgen van die crisis op de gezondheid van werknemers. Hij heeft meer dan 120 boeken op zijn naam staan en publiceert regelmatig over zijn bevindingen naar aanleiding van onderzoek. Volgens hem komen gezondheidsproblemen op de werkvloer steeds vaker voor en dat heeft invloed op het reilen en zeilen van een bedrijf. Behalve ziekteverzuim kunnen werknemers die spanning ervaren moeilijk beslissingen nemen en heeft het onderling sociaal contact met collega's eronder te lijden.

Een goede manager signaleert dit soort veranderingen bij de werknemers en hij doet daar iets aan, maar aangezien veel managers zich niet bezighouden met gedrag en de invloed van de omgeving op gedrag bij de werknemers sudderen situaties voort met het gevolg dat er zaken niet goed lopen. Men geeft de crisis de schuld, maar eigenlijk gaat het erom hoe ieder individu met de situaties waar hij inzit omgaat. Er valt veel te winnen als managers de werknemers meer gaan ondersteunen in het goed kunnen uitvoeren van hun werkzaamheden en aan het goed functioneren binnen het team. De managers functioneren dan meer als 'teamcoach'.

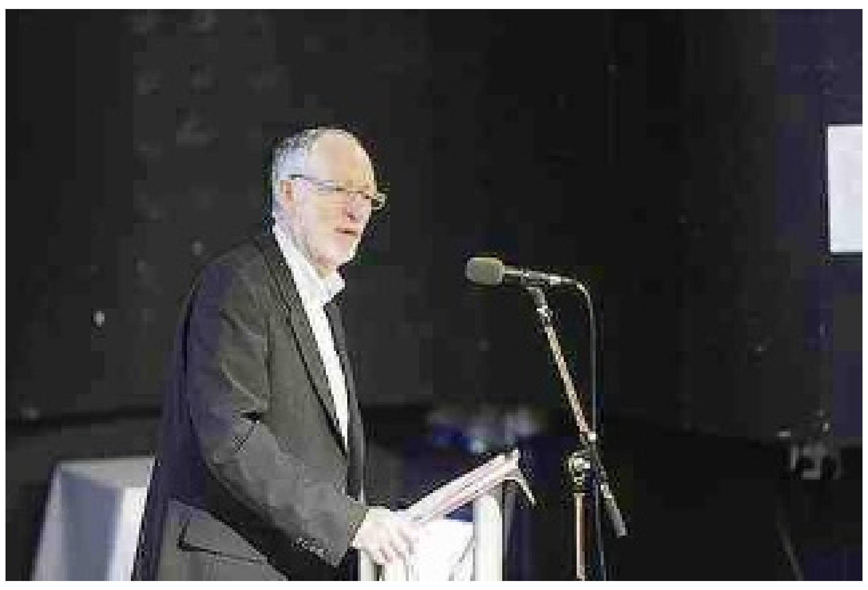

Prof. Cary Cooper heeft meer dan 120 boeken op zijn naam staan.

Deze nieuwe soort manager zal een meer socialer en persoonlijker manier van managen moeten inzetten, waarbij er wezenlijk oog is voor de problemen waar werknemers tegenaan lopen. Het heeft geen zin om mensen extra uren te laten maken om de productiviteit te verhogen. Het werkt niet om ervan uit te gaan dat werknemers wel weten hoe ze hun werk moeten doen, want vaak weten ze dat niet, maar durven ze dat niet te zeggen. De werknemers hebben juist sturing nodig en motivatie en erkenning voor wie ze zijn met hun sterke en zwakkere kanten. Een werknemer is geen slechte werknemer als hij zich niet goed kan concentreren en snel wordt afgeleid. Als hij langdurige concentratie nodig heeft bij zijn werkzaamheden moet er samen met de manager gesproken worden over een manier van werken waarbij de werknemer zich comfortabel voelt. Misschien kan er gekeken worden naar een ruimte waar de werknemer niet wordt afgeleid door collega's en rinkelende telefoons of moeten de werkzaamheden in de ochtenduren plaatsvinden, als men nog fit en helder is. Dit zijn veranderingen die gemakkelijk zijn door te voeren waarbij de werknemer zich meer erkend voelt en het werk beter kan uitvoeren en dit zal altijd ten gunste van de productiviteit gaan. Er worden minder fouten gemaakt, het werk zal sneller af zijn, én het ziekteverzuim zal afnemen.

Prof. Cooper citeert John Ruskin, die al in 1851 schreef: 'In order that people may be happy in their work, these three things are needed: they must be fit for it, they must not do too much of it, and they must have a sense of success in it'.

Door de crisis voeren veel bedrijven en organisaties ook reorganisaties door. Soms op kleine schaal binnen de afdeling, maar soms moeten afdelingen fuseren en krijgen werknemers andere werkzaamheden te doen en krijgt men ineens andere collega's. Natuurlijk is dat niet altijd leuk, maar dit wordt gedaan om zaken te verbeteren. Het spreekt voor zich dat de werknemers aan de nieuwe situaties moeten wennen. Er ontstaan weer nieuwe teams en nieuwe sociaal-hiërarchische verbanden. Dit kan ook weer stress opleveren. De rol van de manager is dan essentieel.

Het kan echter ook voorkomen dat een hele afdeling of een heel team niet goed functioneert. Vaak zijn er reeds lang bestaande patronen en overtuigingen die een team belemmeren om goed te kunnen functioneren. Door veranderingen in de samenleving, samenstellingen van teams in de loop der jaren en veranderingen van werkzaamheden van een bedrijf of instantie zullen de werknemers ook anders moeten gaan werken. Dit gaat niet in één keer. De manager zal de medewerkers goed en regelmatig moeten informeren over het anders werken en hij zal zijn werknemers moeten begeleiden. Heel belangrijk is het dat hij alle neuzen dezelfde kant opkrijgt. Een werknemer die zijn hakken in het zand zet, kan de sfeer op de gehele afdeling of binnen het gehele team verpesten. Een belangrijke taak voor de manager is dan ook: overtuigend kunnen spreken en handelen, waardoor de werknemers vertrouwen krijgen in het anders werken. En natuurlijk moet de manager zelf het goede voorbeeld geven.

Nog beter is het inzetten van een teamcoach van buitenaf. Dit kan iemand van binnen de organisatie zijn, iemand die zijn sporen heeft verdiend binnen de organisatie en iemand die men vertrouwt. Er zijn ook externe teamcoaches die ingehuurd kunnen worden om te ondersteunen bij een verandering binnen een team, afdeling of bedrijf. Belangrijk is in ieder geval dat de werknemers in hun waarde worden gelaten en dat er functioneel wordt gehandeld, in het belang van de werknemers én de werkgever. De productiviteit zal toenemen en werknemers zullen zich minder snel ziek melden, want ze voelen zich op een 'gezonde' manier verbonden met hun werk en daar gaat het om.

Marketing

Ook marketingmanagers moeten besparen

Marketinggeoriënteerde organisaties zijn meestal succesvoller en winstgevender. Desondanks krijgen ook veel marketing- en brandmanagers van deze organisaties te maken met krimpende budgetten. Een bedrijfskundige benadering van het merk kan het tij keren.

Tekst: Marcel Truyens

Hoewel het na een jaar of vijf weer heel langzaam en voorzichtig de goede kant op lijkt te gaan, staat de economie er wereldwijd nog steeds niet best voor. Onze eigen economie krimpt, het aantal toeristen neemt per saldo af en ze besteden ook nog eens minder. De bouw beleeft zware tijden, de huizenmarkt staat onder druk, het consumentenvertrouwen is laag en men houdt de hand op de knip.

En omdat we in vrijwel alles achterlopen, zal het herstel hier ook nog wel even gaan duren. Bedrijven maken dus moeilijke tijden door en zullen steeds verder moeten gaan bezuinigen.

Ook de marketingmanager krijgt voor het zoveelste jaar weer de vraag of het allemaal niet een beetje minder kan. Hoewel hij of zij weet dat anticyclisch budgetteren - méér investeren in marketing in moeilijke tijden - eigenlijk de enige optie is, is bezuinigen vanuit de marketinggedachte niet de meest voor de hand liggende keuze. De marketingmanager echter is ook realist.

Zeker niet iedereen binnen de organisatie is ervan overtuigd dat het bouwen en onderhouden van de reputatie van het merk door de inzet van een consistent en onderscheidend merkbeleid een zinnige zaak is en dus stemt de marketingmanager uiteindelijk in met weer een lager budget en langzaam maar zeer zeker ziet hij de kracht uit zijn merk weglopen.

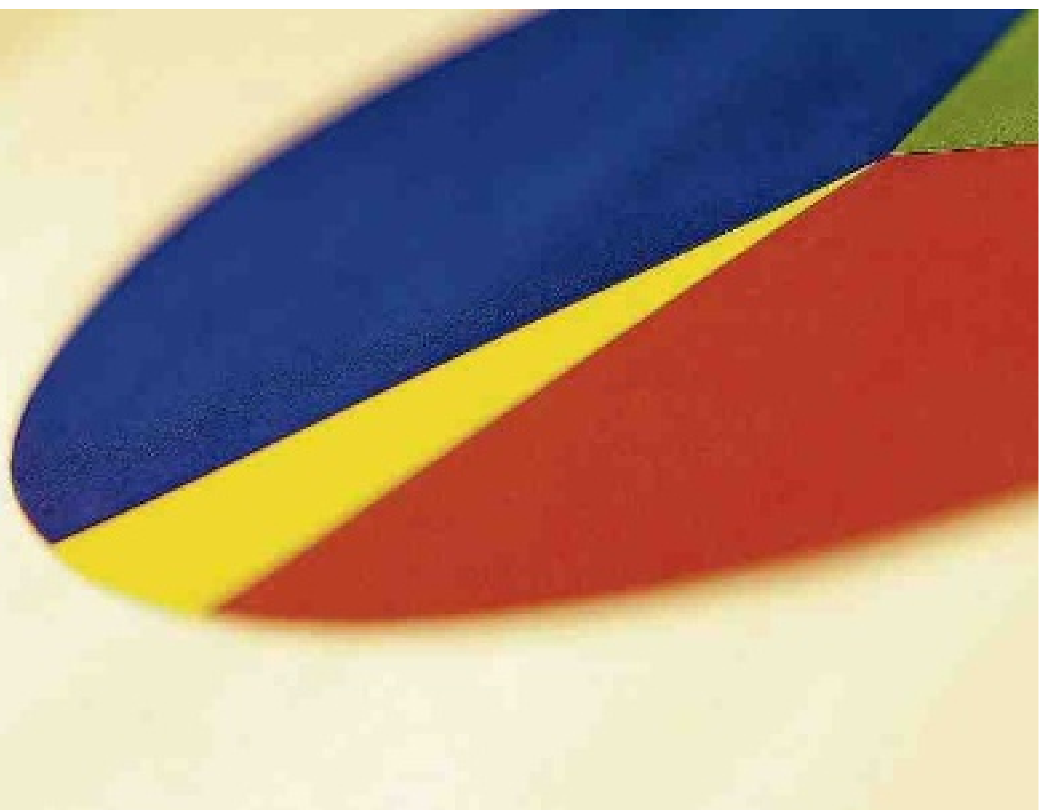

Aan de marketingmanager de moeilijke taak om in tijden van crisis met een lager budget het marktaandeel minimaal te behouden.

Zeker bij grotere opdrachtgevers zie ik met regelmaat grote inspanningen en kosten die gepaard gaan met de positionering van het merk, het vaststellen van proposities, de voordelen daarvan, merkbeloften en kernwaarden. Maar zodra het op implementatie aankomt, blijkt vaak het geld op te zijn of de te leveren inspanning te groot. De theoretische en vaak abstracte positionering wordt niet vertaald naar concrete uitgangspunten, proposities worden niet doorvertaald naar de diensten en producten van de organisatie en aan de communicatie en het gedrag van medewerkers komt men al vaak helemaal niet toe. Veelal wordt er slechts een nieuwe huisstijl gelanceerd en een nieuwe campagne.

Deze vaak enorme kloof tussen theorie en praktijk leidt er nog weleens toe dat het merkmanagement slechts gedeeltelijk en/of in delen in de organisatie wordt ingevoerd en dat er in tijden van crisis ook direct op deze delen - die vanzelfsprekend minder hard werken voor het merk dan het gehele beleid zou hebben gedaan - wordt bezuinigd. Het effect is dat de kloof tussen de identiteit en het imago van de organisatie alleen maar toeneemt. En zonder integrale regie op het merk verliest het merk uiteindelijk zijn kracht.

De marketingmanager moet daarom weer terug op de bok en de touwtjes weer stevig in handen nemen. Hiertoe moet hij of zij wel kunnen aantonen wat zijn merkmanagement in financiële zin oplevert voor de organisatie. In tijden van bezuinigingen is dit de enige manier om de doorgaans (korte termijn) financieel gedreven bestuurders ervan te overtuigen dat er een gezonde balans moet bestaan tussen kostenefficiëntie en reputatie. Maar ook tussen kortetermijn- en langetermijnbelangen van de onderneming. De waarde van ondernemingen wordt immers steeds meer bepaald door de merkwaarde en er bestaat een bewezen positieve correlatie tussen marketinginspanningen en de mate van succes en winstgevendheid van ondernemingen.

Ook het kostenaspect van marketinginspanningen vraagt een betere financiële kijk en onderbouwing van de marketingmanager. Vaak doen organisaties maar wat omdat ze dat bijvoorbeeld al jaren zo doen - zonder kritisch te kijken naar wat dat oplevert. Zijn die kleurig bedrukte pennen wel zo relevant? Verkopen we méér of bouwen we echt aan het merk met die notitieblokjes voor onze klanten waar ons logo op staat? Nemen we voldoende tijd om het effect van bepaalde dragers te analyseren en te zoeken naar eventuele alternatieven? Is méér altijd beter of vinden we het vooral gemakkelijk? Gemakkelijker dan te kijken naar kwaliteit van de boodschap en de impact?

Marketingmanagers zullen doelmatiger met hun geld moeten omgaan.

Marketingmanagers moeten in deze roerige tijden dus beter kijken naar de investeringen van bepaalde marketinginspanningen in relatie tot wat deze opleveren op korte - en zeker ook op lange termijn - voor de merkwaarde van de organisatie. Dat gaat niet op basis van intuïtie of buikgevoel. Marketingmanagers moeten vaststellen, bepalen of tenminste inschatten wat de bijdrage van een individuele marketinginspanning is aan de merkwaarde van de organisatie.

Als u als organisatie bijvoorbeeld werkt aan een groen en duurzaam imago, zou u kunnen overwegen te bezuinigen op de branding van uw vrachtwagenpark. Vrachtwagens worden door consumenten namelijk als behoorlijk vervuilend gepercipieerd en doen daarmee afbreuk aan het gewenste imago van duurzaamheid. U zou dan vervolgens kunnen overwegen om een deel van de bezuiniging te herinvesteren in naamsbekendheid via andere media.

En zo moet het belang van elke drager in kaart gebracht worden over de gehele breedte. De marketingmanager moet voor elk van zijn klanten doelgroepen de bewijspunten en momenten van zijn merkbelofte vaststellen. Van brand touchpoints naar brand proofpoints. Da's een vervelende klus en vraagt om constant monitoren en meten. Maar zoals gesteld zullen ook marketingmanagers doelmatiger met hun geld om moeten gaan.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E | marcel@stradius.com W| www.stradius.com

Belangstelling voor Islamitisch financieren

Op de financiële markten wordt er altijd gezocht naar andere manieren om aan geld te komen om te investeren. De laatste vier decennia is het moderne Islamitisch financieren (letterlijke vertaling van Islamic finance) in opkomst. Het is één van de snelst groeiende alternatieven geworden voor financieren, investeren en bankieren.

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Priscilla Lotman is ruim een jaar bezig om Islamitisch financieren publiekelijk bekend te maken.

Dit marktsegment strekt zich uit van het Midden-Oosten tot Zuidoost-Azië en er is nu ook belangstelling in het Westen. Islamitisch financieren is inmiddels uitgegroeid tot een multidimensionale sector die toepasbaar is in 'funds' wealth management, banking en takaful (Islamitisch verzekeren).

Ñapa sprak met Priscilla Lotman, geboren en getogen op Curaçao. Zij studeerde in Nederland aan de Amsterdam School of Business en de Universiteit van Amsterdam en behaalde daarna een masters degree in financial management aan de Erasmus Rotterdam School of Management. Na een korte studie in Beiroet inzake Islamic finance ging ze zich verdiepen in deze in het Westen nog onbekende vorm van 'omgaan' met geld. "Finance betekent niet financieren zoals wij dat kennen. Het woord 'finance' betekent het gehele financiële systeem van investeren, van bankieren", legt ze uit. "En 'islamitisch' heeft hier meer te maken met het ethische en duurzame dan het religeuze."

Lotman werkt tegenwoordig als operations manager bij Front Shore en is bij dat bedrijf verantwoordelijk voor de groei van de Islamic finance market. In haar jonge leven heeft ze al behoorlijk veel werkervaring onder meer als account manager bij een trustbedrijf op Curaçao, treasurer and business planner in Nederland en een stage in de trustsector in Spanje. Toen ze de mogelijkheid kreeg om naar Beiroet te gaan om aan de Franse Universiteit ESA (Ecole Supérieure des Affaires) een studie Islamic finance te volgen hoefde ze niet lang na te denken.

Daar leerde ze onder meer over de onderliggende gedachte van Islamic finance, de geschiedenis ervan en wat het inhoudelijk betekent. "Het is te vergelijken met ethisch en duurzaam omgaan met geld. Dit zijn termen die tegenwoordig door banken veel gebruikt worden nu de internationale banken onder vuur liggen en beticht worden van het onjuist omgaan met geld", legt ze uit.

Er is volgens Lotman een verandering gaande op het gebied van geld lenen en met geld omgaan. "Na 2008 zijn de mensen dieper gaan nadenken over bankzaken. Bij Islamitisch bankieren gelden er drie regels en is het concept dat winsten en verliezen worden gedeeld. Er wordt niet verdiend aan geld door rente te berekenen, maar er moet geld verdiend worden uit de productie die tot stand

> Verandering op gebied van omgaan met geld

komt door geld te investeren. Rente wordt 'riba' genoemd en is dus niet toegestaan. Er mag ook niet gegokt worden met het geld (maysir) en er moet duidelijkheid zijn in de contracten (gharrar). Duidelijkheid en helderheid voor alles.

Verschillende producten

Bij Islamitisch financieren worden ook verschillende producten aangeboden, zoals ijara (lease to buy), musharaka (partnership), sukuk en takaful (verzekering) en de sukukstructuur die Lotman herkent bij de trust zoals wij die kennen. "Toen ik die vorm van sukuk uitgelegd kreeg dacht ik: dit heb ik nog nooit op Curaçao gezien en toen besloot ik me erin te verdiepen", aldus Lotman. In eerste instantie kon Lotman maar weinig vinden op Curaçao maar dat betekende niet dat er niets was. Ze zag echter mogelijkheden en schreef haar scriptie over Islamic finance. Tijdens haar onderzoek kwam ze erachter dat Islamic finance op Curaçao niet voorkwam en in eerste instantie zag ze ook geen markt voor Islamitisch bankieren, maar ze zag wel dat de trustsector het Islamitisch financieren kan faciliteren met de huidige structuren die er zijn. Sukuk betekent letterlijk obligatie. Het werkt hetzelfde als een obligatie, maar er wordt alleen dividend uitgekeerd in plaats van rente.

Islamitisch financieren moet gezien worden als een andere manier van omgaan met geld. "Het is niet beter of slechter. Het is een andere manier van zaken doen", zegt Lotman. Er zijn in de wereld al veel landen waar Islamitisch financieren heel populair is en de grootste markt is thans Maleisië en in het Midden-Oosten en Azië komt Islamitisch bankieren ook veel voor, van Dubai tot Hong Kong. In Europa zijn Engeland en Luxemburg de koplopers.

De groei van Islamitisch financieren is mede tot stand gekomen door de belangstelling voor de ontwikkeling van een islamitisch economisch systeem en mede door de grote vraag van moslims wereldwijd voor producten en investeringsmogelijkheden die overeenkomen met de principes van de sharia, de islamitische wetgeving.

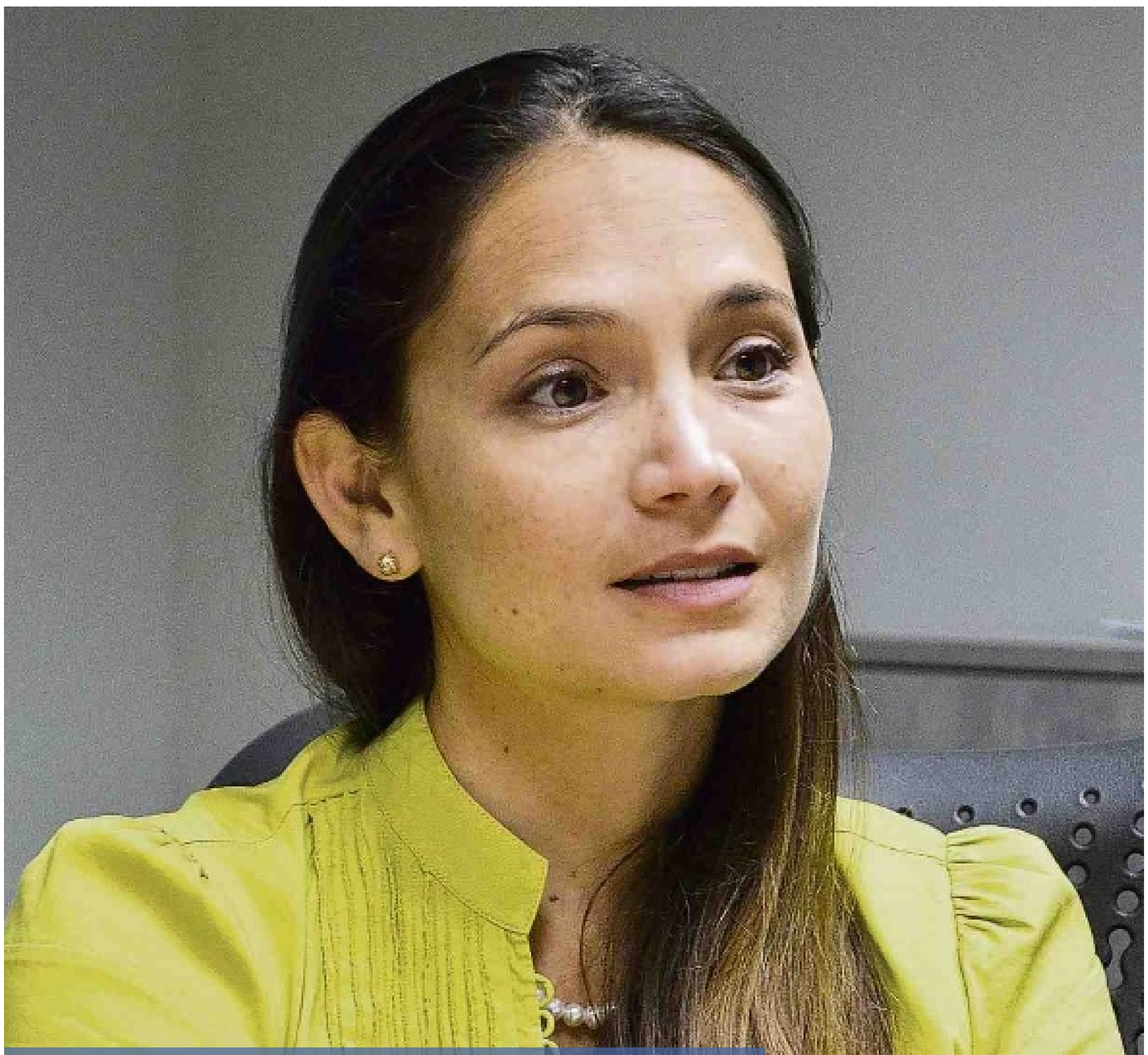

Belangrijkste principes Islamitisch financieren:

1. Het verbod op het ontvangen of geven van rente (riba);
2. Kapitaal moet een sociaal en ethisch doel hebben;
3. Investeringen die te maken hebben met alcohol, gokken, drugs of iets anders dat de sharia als onwettig beschouwt zijn verboden;
4. Er mag niet gespeculeerd worden met het kapitaal. Ook iets verkopen dat iemand niet bezit is verboden;
5. Leningen ten behoeve van het doen van zaken kunnen alleen gedaan worden als degene die 'leent' ook deelneemt in het risico. Indien degene die het geld leent niet deelneemt in het risico wordt de winst gezien als rente en dat is verboden;
6. Islamitische financiële instellingen hebben ook de flexibiliteit om deel te nemen in leasing-transacties, inclusief leasing-transacties met aankoop van opties;
7. Traditioneel biedt een islamitische bank twee soorten diensten: a. een current account en b. een investment savings account gebaseerd op het delen in het winst- en verliesprincipe.

Uit: Islamic Finance, basic principles and structures, a focus on project finance, rapport van Freshfields, Bruckhaus, Deringer.

Mogelijkheden op Curaçao

De oprichting van de Islamic Development Bank (IDB) in 1975 heeft als katalysator gewerkt voor het oprichten van islamitische banken in andere moslimlanden. Nu, na zo'n 38 jaar, is het balanstotaal van de islamitische banken gegroeid tot 1.1 biljoen dollar. De markt is nog steeds groeiende en Lotman ziet ook voor Curaçao als financiële jurisdictie mogelijkheden voor Islamitisch financieren. Ten eerste, en hoofdzakelijk, zijn dit de transacties door middel van eenvoudige bestaande structuren, gebruikmakend van houdstermaatschappijen of 'special purpose vehicles'. Ook kan Islamic finance toegepast worden als een domicilie voor investeringsstructuren, takaful (islamitische verzekeringen) en trusts. Dit zijn producten die in de trustwereld van Curaçao al bestaan. Op de lange termijn bestaat de mogelijkheid om een financieel centrum ('financial harbor') te creëren, met als doel om Latijns-Amerika te verbinden met op de sharia gebaseerde investeringen uit het Midden-Oosten en Azië.

Volgens Lotman wordt er door investeerders steeds vaker voor deze alternatieve financieringsmogelijkheid gekozen. Zij denkt dat Curaçao uitermate geschikt is als hub voor Islamitisch financieren. Het gaat niet alleen om de fiscale en juridische flexibiliteit die het eiland te bieden heeft. Er zijn vele mogelijkheden om het gebied van Islamitisch financieren te promoten en om verdere educatie en ontwikkeling te stimuleren om deze positionering tot realiteit te maken. Zij ziet een nieuwe proactieve aanpak voor op de sharia gebaseerde investerings- en financieringsstructuren en alle mogelijkheden om dit als basis voor ethische en duurzame ontwikkelingen te gebruiken.

De combinatie van religieuze, sociale en ethische componenten is de fundering voor de groeiende belangstelling van de markt. Dit, in combinatie met productinnovatie, marketing en de gewenste financiële resultaten, heeft ervoor gezorgd dat Islamic finance zich van een relatief onbekend niche-product tot een internationaal geaccepteerde manier van financieren, investeren en bankieren heeft ontwikkeld. Het is zeker dat deze industrietak zal blijven groeien en verbeteren, en uiteindelijk Curaçao zal bereiken. Curaçao kan zich volgens Lotman met een proactieve houding positioneren als een hub voor Islamic finance in het Westen.

> Kansen voor Curaçao

Curaçao en ook Aruba hebben beide een reeds lang bestaande koppeling met Latijns-Amerika. Met de groei van Brazilië en de opkomst van Colombia zijn sharia compliant beleggers op zoek naar dit continent voor beleggingsmogelijkheden. Samenwerking met deze regio en de Nederlandse Caribische eilanden als hub is een natuurlijke optie. Vooral het civielrechtelijk systeem biedt hier een 'differentiating' factor.

Lotman is nu ruim een jaar bezig om Islamitisch financieren publiekelijk bekend te maken. Zij ziet kansen voor Curaçao, dat een goede hub kan zijn voor het Midden-Oosten. Er kunnen hier fondsen worden opgezet en die kunnen worden aangeboden aan internationale bedrijven en klanten. "Wij liggen geografisch in Zuid-Amerika. We spreken Spaans en Engels. Beter kan het niet. Ik zie de mogelijkheid om een nieuwe markt voor de Curaçaose trustsector naar het eiland te brengen", aldus Lotman. "Ik heb er vijf jaar voor uitgetrokken om de financiële sector hierover te informeren en om alle vooroordelen weg te nemen. De materie begrijpen is de eerste stap. Het is het streven om de markt op Curaçao te vergroten en in alle opzichten te blijven zoeken naar ethische en duurzame manieren van zaken doen. Het is uiteindelijk een verandering van mind-set".

Voor meer informatie: http://www.ifec.org.uk/ Zie ook website: http://www.aaoifi.com De accounting en auditing organisatie en www.isfin.net Islamic Finance Lawyers

ZOMERPRET

Nederland heeft de zomer in de bol. Het land steunt, kreunt en zucht onder een hittegolf. Wat een ellende nou toch. De temperatuur stijgt tot wel 30 graden Celsius en het koude kikkerland is volstrekt ontregeld. Treinen rijden met grote vertraging door uitzettende rails. Zoals te doen gebruikelijk. Want in de winter ligt het treinverkeer plat door sneeuw op de rails, in de herfst door bladeren die in dat seizoen immer de vervelende gewoonte hebben de boom te verlaten. Een trein werkt blijkbaar het beste als hij stilstaat.
Het is niet de enige ellende waarmee de arme Nederlander wordt geconfronteerd als het kwik boven de 20 graden uitstijgt. De kranten staan bol van de waarschuwingen, do's and don'ts. We beginnen even met de stranden en de ANWB raadt eenieder aan om 's morgens rond 06.00 uur richting zee te gaan om zo de files te vermijden. Hetgeen uiteraard tot gevolg heeft dat op zondagochtend in alle vroegte de kustlijn dichtslibt met rijen auto's. We nemen koffie en broodjes mee. Foto's laten een krioelende massa zien en een handdoek meenemen is overbodig. Je ligt gewoon op die van je buurman.
Ook het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu doet een duit in het zakje: "Niet sporten mensen, teveel smog." Om de warme feestvreugde te verhogen wordt afgeraden verkoeling te zoeken in meren, plassen en riviertjes. Want je wordt ziek. U kunt kiezen uit de volgende aandoeningen: zwemmersjeuk, oorontsteking, maag- en darmklachten, ziekte van Weil, botulisme of hoofdpijn en maagklachten door de blauwalg. Bij gebrek aan regen (in Nederland?) zakt het waterpeil, dus uitwaaien op het water is er ook niet meer bij. Geen wonder dat Nederlanders klagen als het warm is.
Dat gemor vindt overigens het hele jaar plaats. Een nat en stervenskoud voorjaar drijft de bevolking massaal de grens over. "Koud hè!" Op naar zonniger oorden dus. Spanje, Griekenland, Turkije, Canarische eilanden én ons eiland worden overspoeld door blauwverkleumde en natgeregende Nederlanders die vanaf de allereerste seconde halfnaakt in de verzengende zon plaatsnemen om er roodverbrand weer uit te komen. Au! Maar zodra die gloeiende bol zich in Nederland vertoont wordt er geklaagd, gewaarschuwd en gemopperd. Begrijpt u het nog?
De vakantievierende Nederlander veroorzaakt overigens een hoop pret. Zij, die zich naar een camping spoeden, ruilen het comfortabele huis in voor een situatie waar ze thuis de neus voor ophalen. Besmuikt lopen we met een toiletrol onder de arm de halve camping over. Om het beeld te vervolmaken hangt de handdoek om de nek, want er moet ook gedoucht worden. En ook dat gebeurt collectief. Als ik het me uit een ver en grijs verleden goed herinner, ontbreekt op die toiletten de onder- en bovenkant van de deur. Zodat diegene die zijn tanden poetst goed kan horen wat zich achter die halve deur afspeelt. Als de poetser zich omdraait ontwaart hij een paar voeten met daarop het Bermuda-short. Gezellig!
Op dit eiland zie je ook vaak een hele toeristenfamilie, soms met z'n zessen, boodschappen doen in de supermarkt. Roodverbrande kuiten met muggenbulten. Gezellig! Maar als ze in dezelfde bloedhitte thuis zitten is het hek van de dam. "Warm hè!" Maar er rijst één vraag aan de klagers: wat wíllen jullie nou? Regen en een gure, ijskoude wind? Nee. Vrieskou en dikke pakken sneeuw? Nee. Een hittegolf dan misschien? Nee, ook niet. "We willen 22 graden, het hele jaar door." Ja hoor eens, dat kan niet. En 22 graden? Nee dank u, mij te koud!

15 percepties

Curaçao en erotiek

Louis Hilgers (hilgers@cuci.nl) woonde in de jaren zeventig op Curacao, is al 40 jaar getrouwd met een Antilliaanse, heeft een enorme passie en liefde voor Curaçao en deed hier een aantal onderwijsprojecten. Geregeld komt hij terug op zijn geliefde Curaçao. Tijdens zijn laatste bezoek liet hij zich inspireren tot het schrijven van een vijftiental stukjes. Een serie die in evenzoveel delen in de Ñapa verschijnt.

Vandaag deel 11

Vreemd begin van een zaterdagmorgen... géén Antilliaans Dagblad bij mijn krantenvrouwtje... géénté di yerba-dame... het moet niet gekker worden. Hand in hand komen twee vrienden mij tegemoet op de pontjesbrug. Ze zijn duidelijk verliefd. Overdag zie je dat nooit... Curaçao is niet echt tolerant... Als ik de brug afloop valt mij de hoge muur op. Daarboven zetelt de Gouverneur. Marijke vertelde mij hoe zij vroeger met honderden andere schoolkinderen elke Koninginnedag meezong in de jaarlijkse aubade. Zie je het beeld al voor je... Marijke in witte jurk, oranje sjerp en pijpekrullen? De muggen op het Wilhelminaplein zijn waarschijnlijk massaal wakker geschrokken, ze zien mij de regering. Als je het niet weet valt het niet op, maar in de bomen voor het fort zijn toch echt een paar erotische kunstwerken gekerfd. Het loodsbootje snelt weer naar buiten, ik loop terug... vreemd begin van een zaterdagmorgen...

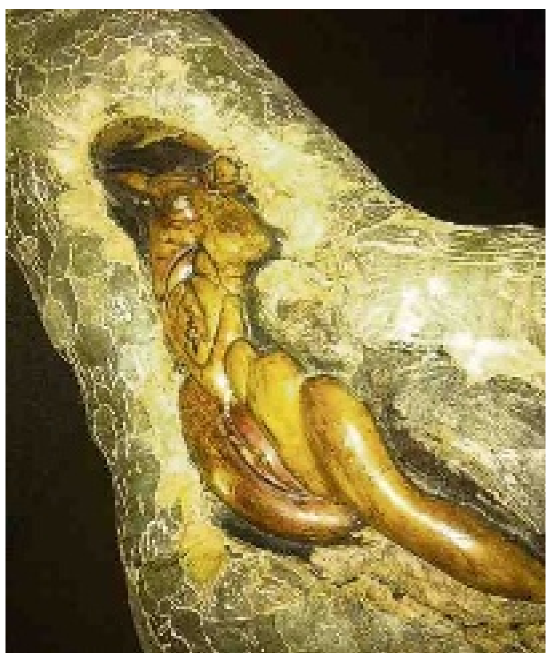

Beroep onder de loep

'Tussen permanent en psyche'

In de rubriek 'Beroep onder de loep' vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Gitta Sevenhuijsen. Zij is kapster en eigenaar van 'Hairstyling Gitta'.

Tekst en foto: Roxanne Martha

Wat houdt je beroep in?
"Een kapster kijkt naar het gezicht van de klant en bepaalt dan wat het beste daarbij past. Daarbij wordt er gebruik gemaakt van creativiteit. Maar ook moet het aan de wensen van de klant voldoen, dus is het belangrijk om ook te luisteren naar de klant en zo samen te komen tot een resultaat waar zowel de klant als de kapster tevreden mee is. Naast het wassen, knippen, kleuren, permanenten en dergelijke, verzorgen we ook kapsels en make up voor speciale gelegenheden zoals bruiloften. Bij 'Hairstyling Gitta' kunnen mannen, vrouwen en kinderen terecht."

Hoe lang doe je dit werk al?
"In totaal doe ik dit werk al 24 jaar. Ik ben op mijn vijftiende al begonnen. De middelbare school ging bij mij namelijk niet zo goed, dus heb ik ervoor gekozen om kapster te worden en ben naar de kapperschool in Amsterdam gegaan. De eerste twee jaar leer je de basispraktijk van het kapper zijn en in de daaropvolgende jaren kan je bij het voortgezet onderwijs dieper ingaan op de theorie. Dat heb ik ook gedaan, want ik vind het heel belangrijk als kapster haarfijn te kunnen uitleggen wat er gebeurt gedurende het proces van bijvoorbeeld het kleuren of permanenten van het haar. Verder heb ik ook de theorielessen gevolgd om een eigen zaak te openen. Ik woon nu veertien jaar op Curaçao. De eerste tien jaar ben ik in dienst geweest bij een kapperszaak en nu sinds vier jaar heb ik mijn eigen kapperszaak aan huis aan de Kaya Ararut in de wijk Hoenderberg."

Wat is het leukste aan het werk van een kapster?
"Ik vind het leuk wanneer de klant iets heel anders wil, een hele nieuwe coupe. Het is leuk om dan na te gaan denken over het plan van aanpak om tot die nieuwe 'look' te komen. Het is elke keer weer leuk wanneer klanten aan het einde van het proces blij zijn met het resultaat en dus met een goed gevoel naar huis gaan. Het werk van een kapster is veel meer dan alleen maar wassen en knippen. Het is een heel sociaal beroep. Bij de kapper komen mensen altijd los en praten ze over wat hen bezighoudt. Je bent dan een luisterend oor. Mensen vertellen bijvoorbeeld over hun werk. Op die manier ben ik veel te weten gekomen over andere beroepen. Het klantencontact is ook een goede manier van netwerken. Dat ik in deze rubriek terecht ben gekomen, is bijvoorbeeld via een klant gegaan."

Wat is het vervelendste aan je werk?
"Een vervelend aspect is dat het werken als kapster lichamelijk best zwaar is. Van het lange staan krijg ik soms rugpijn. Wanneer klanten te laat zijn, is dat ook vervelend want dat heeft gevolgen voor het hele dagschema. Maar dat is gemakkelijk op te lossen omdat we best flexibel zijn. Maar dan moet de klant wel bellen om te zeggen dat hij of zij het niet haalt en dan kan het schema aangepast worden. Er zijn ook weleens dingen voorgevallen waarvan ik dacht 'nou nou'! Zo had ik een keer een klant die de hele tijd commando's gaf over hoe ik moest knippen en ik niet helemaal begreep wat ze wilde. Ik probeerde zo goed als ik maar kon die commando's op te volgen, maar op een gegeven moment griste die klant de schaar uit mijn handen en begon woest zelf in d'r haar te knippen. Ik stond perplex en voelde me tegelijkertijd heel erg opgelaten. Iets anders wat niet zo leuk was en dat me heel erg is bijgebleven, is dat een behandeling is mislukt. Dat is misschien wel het vervelendste wat er kan gebeuren. Mij overkwam dat toen ik nog leerlingkapster was. Ik moest toen een permanent doen en uiteindelijk zaten er geen krullen in het haar. Daar heb ik wel lering uitgetrokken. De ervaren kappers vinden sommige dingen nogal vanzelfsprekend en zeggen het daarom niet tegen de leerling. Daarom is het bij mij toen misgegaan met die ene permanent. Wanneer ik iemand in training heb, zorg ik er dus voor dat ik alles tot in de kleinste details uitleg."

Wat was je graag geweest als je geen kapster was?
"Er zijn twee dingen die mijn interesse hebben. Het eerste is 'interior styling'. Dat is heel goed te zien in mijn haarstudio. Die is mooi ingericht. Een ander vak dat ik best zou willen beoefenen is psychologie. Dat heeft natuurlijk te maken met het feit dat klanten mij zoveel vertellen. Hoe de menselijke geest werkt vind ik heel interessant om verder te bestuderen."

Bestemming Curaçao

Ontmoeting sociaal werkers

Naam: Kathy Hogarth en Janet Brown

Komen uit: Ontario, Canada en Kingston, Jamaica

'Business or Pleasure?': Business

Aantal dagen: 4

Verblijven bij: Marriott en Clarion

Tekst en foto: Roxanne Martha

Kathy Hogarth en Janet Brown waren beiden onlangs op Curaçao om de vijfdaagse conferentie van de Association of Caribbean Social Work Educators (ACSWE) bij te wonen. De ACSWE is een vereniging van Caribische opleiders voor (sociaal)maatschappelijk werk en welzijnswerk.
De conferentie werd gehouden bij het World Trade Center onder de titel: 'Continue duurzame sociale transformatie'. Bij de ACSWE zijn sociaal werkers uit het Caribisch gebied en Latijns-Amerika aangesloten.
Kathy Hogarth en Janet Brown raakten bevriend omdat ze naast hun passie voor sociaal werk nog iets anders gemeen hebben: Jamaica.
Janet Brown is geboren in de staat Kentucky in de Verenigde Staten en is nu woonachtig op Jamaica. "Hoe een meisje uit Kentucky in Jamaica terechtkomt? Nu, na haar middelbare school ging ze naar New York om daar aan de universiteit 'social work' te studeren en ze kreeg een baan in Manhattan. Daar leerde ze een jongeman uit Jamaica kennen die ook sociaal werk studeerde. Hij had het altijd over voorgoed teruggaan naar Jamaica. Samen zijn ze een paar keer naar Jamaica geweest. Hij kreeg later een baan in Jamaica aangeboden en ging daar wonen en een jaar later ging zij ook in Jamaica wonen. Zo komt dus een meisje uit Kentucky in Jamaica terecht." Janet zegt heel blij te zijn dat ze in Jamaica woont. "Ik houd namelijk helemaal niet van de kou en had daar meer dan genoeg van in Amerika."
Janets bezoek aan Curaçao was een leuke verrassing. "Een paar dagen geleden hoorde ik dat ik op Curaçao moest zijn in verband met de conferentie waar ik de ACSWE Award zou ontvangen als Social Worker of the Year", vertelt Brown. Ze ontving de award onder meer vanwege onderzoeken en publicaties die ze verrichtte over ouderschap. Ze is ook docent en coördinator geweest bij het Caribbean Child Development Centre waar ze onder meer een ouderschapscursus ontwikkelde die in verschillende landen in de regio wordt gegeven. De afgelopen twee jaar begeleidde ze studenten sociaal welzijn aan de University of the West Indies in Jamaica.
Kathy Hogarth komt oorspronkelijk uit Trinidad en woonde elf jaar in Jamaica. In die periode werkte ze als adviseur bij de University of Technology. In 2002 emigreerde ze naar Canada waar ze onder meer betrokken is bij onderzoeken naar gemarginaliseerde bevolkingsgroepen, groepen die buiten de maatschappij vallen. "Ik heb een grote passie voor het Caribisch gebied", vertelt Kathy. "Daarom heeft mijn werk bijna altijd betrekking op mensen die uit het Caribisch gebied komen. Ik ben echt heel blij met de conferentie op Curaçao. Er zijn heel veel landen vertegenwoordigd en dat is geweldig voor het netwerken. Ik heb gedurende deze conferentie ook inspiratie opgedaan voor een flink aantal nieuwe projecten."
Met Janet heeft ze veel over Jamaica gepraat. Maar over Curaçao zijn beiden ook heel enthousiast. Janet was er voor het eerst. Maar Kathy Hogarth is voor de tweede keer op het eiland. "Ik ben vorig jaar ook op Curaçao geweest. Maar toen waren we maar heel eventjes hier omdat we op doortocht met de cruise waren. We konden dus alleen even in Otrobanda en bij het Rif Fort gaan kijken. Nu ik hier iets langer verblijf kan ik meer van het eiland zien. Er zijn verschillende tripjes georganiseerd voor de bezoekers van de conferentie. Verder ga ik ook zelf op pad wanneer de conferentie is afgelopen. Ik heb dan een dag vrij voor ik terugga naar Canada."